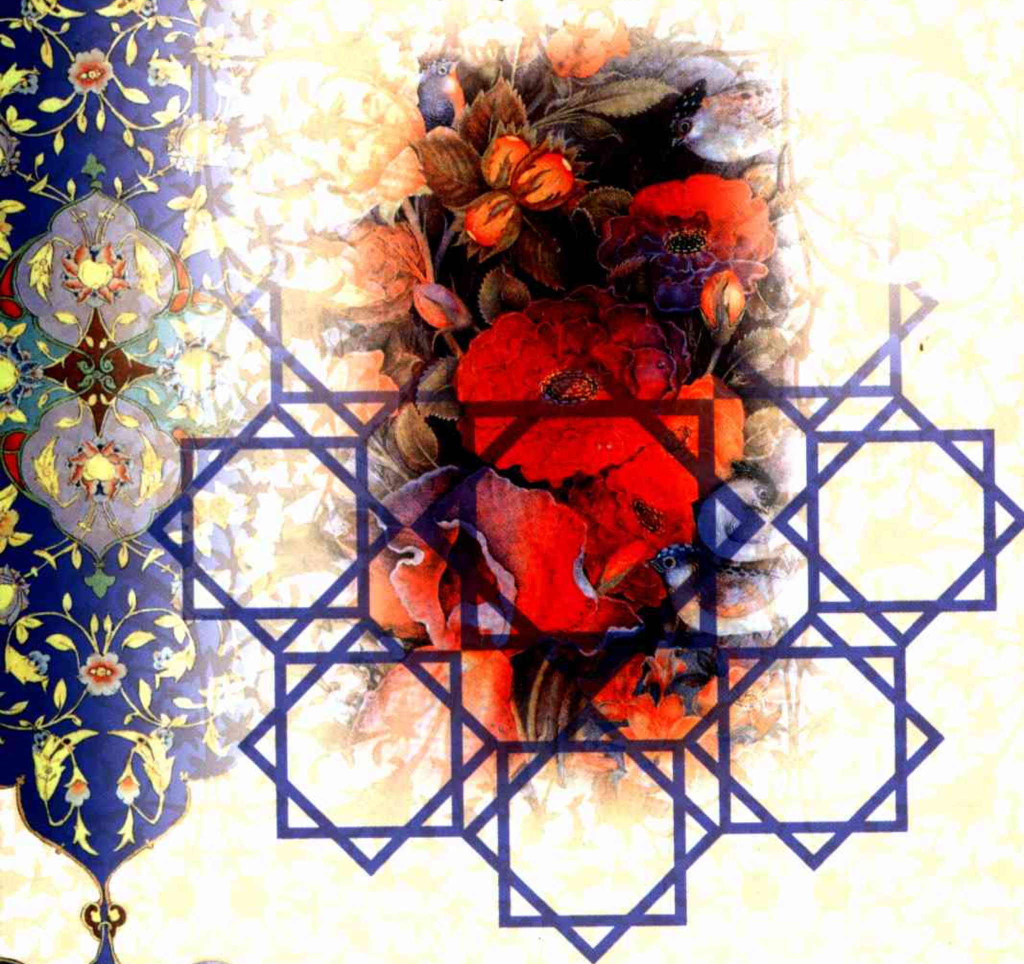
ویژه اهل سنت

وصف جنّت

گزیده ای از کتاب و سنت

نویسنده : ابو الحسن ابن الفقیه
مترجم : ام عزیز الرحمان ملازاده

بسم الله الرحمن الرحيم

وصف جنّت

گزیده‌ای از کتاب و سنت

نویسنده: ابوالحسن ابن الفقیه

مترجم: ام عزیزالرحمان ملازاده

ابن فقیه، ابوالحسن
وصف جنت/نویسنده ابوالحسن ابن الفقیه، ترجمه ام عزیز الرحمن
ملازاده. . تربت جام: امام محمدغزالی، ۱۳۸۵
ISBN: 964-90672-2-1
فهرستنویسی براساس اطلاعات فیپا.
۱. بهشت(اسلام). ۲. کلام اهل سنت. الف. ملازاده امام عزیزالرحمن،
مترجم. ب. حقیقی نیا، عبدالکریم اهتمام کننده. و. عنوان.
د. عنوان: وصف الجنة فارسی. .
BP ۲۲۲/۶۵ ۲۹۷/۴۴
۶۰۴۱ و ۲ الف

وصف جنت

مولف : ابوالحسن ابن الفقیه
مترجم : ام عزیز الرحمان ملازاده
ناشر : شیخ الاسلام احمد جام
نوبت چاپ : ششم ۱۳۹۲
شمارگان : ۳۰۰۰ نسخه
چاپخانه : دقت (وخط) ۳۱۲۵۰۵۲
شابک : ۹۷۸ - ۹۶۴-۷۷۰۱-۸۴-۵
قیمت : ۱۵۰۰ تومان

تلفن: ۲۲۲۴۴۷۱ - ۲۲۲۵۲۳۸ - ۰۵۲۸

فهرست

موضوع | **شماره صفحه**

مقدمه مترجم ۱
پیشگفتار نویسندهژ. ۳
آیا نعمتهای بهشت را می‌شناسیم؟ ۵
درهای بهشت ۹
ساختمان‌ها و خاک بهشت ۱۴
اتاقهای جنت ۱۵
خیمه‌های بهشت ۱۸
کاخهای بهشت ۱۹
خاک بهشت ۲۰
باغها و ثمره‌های بهشت ۲۱
چشمه سارهای بهشت ۲۳
نهرهای جنت ۲۴
طبقات بهشت ۲۹
درختان و میوه‌های بهشت ۳۸
هیئت و شکل اهل بهشت ۴۶
زنان اهل بهشت ۴۹
اخلاق زنان اهل بهشت ۵۲
آهنگ و موسیقی اهل بهشت ۵۳
راه رسیدن به بهشت ۵۶
ایمان و عمل صالح ۵۷

نماز ۵۸
ادای نوافل ۵۹
نیکی با والدین ۶۰

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه مترجم

در عصر حاضر که پرداختن به مادیات و ظواهر عوام فریبانه این دنیا پرده تاریکی در مقابل اندیشه ی معنوی و تفکر دینی بسیاری از مردم قرار داده و آنها را از توجه به مرگ و عالم پس از آن و جنت و نعمتهای آن غافل نموده، سخن گفتن و نوشتن مطالبی دربارهٔ جهان آخرت و نعمتها و احسانهایی که خداوند وعدهٔ رسیدن به آنها را در بهشت به مؤمنان مخلص داده، بسیار دشوار و مفهومی دور از ذهن بنظر می آید. مگر برای کسانی که به خداوند متعال از صمیم قلب و عمق اندیشه و بدون هیچگونه تردیدی ایمان آورده و بشارتهای غیبی پروردگار را پذیرفته و دراین جهان فانی با پیروی از دستورات الهی و سنت پیامبر ﷺ راه رسیدن به زندگانی سعادتمند در بهشت را برای خود هموار نموده باشند.

آری، سخن از بهشت برین و نعمتها و راه رسیدن به آن برای کسانی که تقوی پیشه نموده و با جان و مال خود در راه کسب رضایت خداوند متعال می‌کوشند و سر منزل مقصود خود را رسیدن به بهشت و جاودانه زندگی کردن در آن قرار داده‌اند، آهنگی دلنشین و روح نواز است. این بندگان مخلص خدا همواره سعی و تلاش می‌نمایند تا با عبادت و پرهیزگاری توشه‌ای برای آخرت خود فراهم سازند.

سراسر آیات کلام الله مجید و روایات منقول از رسول اکرم ﷺ انسانهای مؤمن و پرهیزگار را به راه رسیدن بهشت و برخورداری از نعمتهای بیکران و ابدی آن رهنمون می‌نمایند.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ در شب معراج و لیلة الاسراء با تمام وجود و در حالت بیداری وارد جنت شدند و نعمتهای جاویدان آن را لمس کردند و به امت مسلمان فرمودند که: برای رسیدن به بهشت، با ایمان کامل به انجام عبادات و اعمال نیک در این دنیا بپردازند تا در جنت کامیاب شوند.

این دنیا و هر چه در آن وجود دارد، وسایل و ابزاری برای آزمایش انسان و تلاش وی برای بدست آوردن زندگی جاوید در آن دنیا است. هیچ انسان عاقل و فهمیده‌ای لذتهای آنی و چند روزهٔ این دنیای زود گذر و فانی را با لذّت‌ها و خوشی‌های ماندگار و جاویدان بهشت عوض نمی کند.

درکتاب حاضر که ترجمه رساله‌ی «**وصف الجنة من الكتاب و السنة و الطريق الموصل اليها**» می‌باشد، کوشش بعمل آمده تا اوصاف و ویژگیهای بهشت با استفاده از آیات قرآن مجید و روایات رسول اکرم ﷺ بیان شود و راههای رسیدن به آن، به روشنی ترسیم گردد.

امید است این خدمت ناچیز مقبول درگاه حق قرار گرفته و وسیله‌ای برای ترغیب و تشویق برادران و خواهران مؤمن، بویژه جوانان گرامی که هدف تهاجم فرهنگی دشمنان اسلام قرار دارند، در راه رسیدن به بهشت موعود باشد و بسیاری از دلهای خفته را بیدار سازد.

از خوانندگان گرامی برای خود و برای آنهایی که در تهیه و تدوین و ویرایش این کتاب با من همکاری نموده‌اند، تقاضای دعای خیر دارم.

ام عزیزالرحمان ملازاده

پیشگفتار نویسنده

الحمدللّه، و الصلاة و السلام علی رسول اللّه و علی آله و صحبه و من والاه.

برخی از احسانهای خداوند چنان هستند که نه با چشم دیده، و نه با گوش شنیده می‌شوند و نه در فکر و اندیشه کسی خطور کرده‌اند؛

تامؤمنان به شوق دستیابی به آن احسانها و نعمتهای پروردگار، آستین همت را بالا زده و بی خبران را به رحمت الهی و نعمتهای بهشت آگاه نمایند، رسول خدا ﷺ گفت که خداوند می‌فرماید: **(أعددت لعبادی الصالحین مالا عین رأت، و لا أذن سمعت، و لا خطر علی قلب بشر)**(۱)

ترجمه: پیامبر خدا ﷺ گفت: خداوند متعال می‌فرماید: «نعمتهائی را برای بندگان صالح خود در بهشت آماده و ذخیره کرده‌ام، که هیچ چشمی آنها را ندیده و هیچ گوشی نشنیده و بر قلب هیچ کسی خطور نکرده است. دوست دارید آیهٔ مبارکه‌ای را که در این رابطه می‌باشد، تلاوت کنید؛ خداوند می‌فرمایند: **﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾**[سجده: ۱۷]

ترجمه: هیچ کس نمی داند، در برابر کارهائی که (مؤمنان) انجام می‌دهند، چه چیزهای شادی آفرین و مسرّت بخشی برای ایشان درنظر گرفته شده است؟

۱- صحیح بخاری ۶/۲۳۰ و مسلم ۲۸۲۴

خواننده گرامی، با من همراه شوید تا دلهای غافل را با هشداری آرام، به تفکر در نعمتها و احسانهای پروردگار متعال که در بهشت جاویدان وجود دارد، آگاه سازیم.

با من همراه شو! تا با حوران بهشتی آشنا شده و نگاهی گذرا به حسن و جمال، درشتی و سیاهی چشمهایشان بیندازیم، زیرا چه بسا افرادی بوده‌اند که با تفکر دربارهٔ حوران جنت، به توبه و استغفار از گناهان پرداخته و بسوی اللّه برگشتند، و در نتیجه، خداوند متعال آنان را به ملاقات و دیدار حوران بهشتی در جنت جاوید، مشرف ساخت، بدون شک،کسانی راکه اللّه تعالی در جنت داخل کند، از آنان بخوبی پذیرایی خواهد نمود.

والسلام
ابوالحسن ابن الفقیه
۱۴۲۱ هـ.ق

آیا نعمتهای بهشت را می‌شناسیم؟

خداوند متعال برخی از اوصاف جنت را به منظور ترغیب و تشویق برای دسترسی به آنها، برای ما تعریف نموده است، و بعضی از نعمتهای آن بیان شده و بسیاری از آنها را برای فراهم آوردن زمینهٔ بیشتر جهت تلاش و کوشش بشر مخفی نموده است... انواع نعمتهای جنت هرچه بیشتر شناخته شوند، عقل بشر از درک و فهم آن ناتوان‌تر می‌ماند، زیرا خوبیهایی در بهشت وجود دارد که بر هیچ فکری خطور نکرده و هیچ کسی در هرگونه حالتی، آنرا نمی‌شناسد.

اکنون این سئوال مطرح می شود که، آیا بهشت و نعمتهایش را می‌شناسیم؟

بدون تردید، آنجا سرایی جاودانه و همیشگی می‌باشد، انسان بهشتی، نه سختی می‌بیند و نه بدبختی، و نه در آن اندوهگین می شود و نه گریه می کند. لذاتش را انتهایی و خوشیهایش را پایانی نیست. نعمتهایش عقل انسان را متحیّر و اندیشه‌اش را متعجب می‌گرداند.

هی جنة طابت و طاب نعیمها　　　فنعیمها باق و لیس بفان

آن باغی است بسیار خوب و دارای نعمتهای زیبا، پس نعمتهای آن برای همیشه باقی می ماند و هرگز فنا نمی‌پذیرد.

بهشت نوری است که می‌درخشد، و ریحانی است که فضا را عطرآگین می کند، کاخی است محکم، نهری است جاری و میوه‌ای است رسیده... و دارای حوریانی است زیبا و خوبروی. و لباسهای بسیار در جایگاهی همیشگی و ابدی، و... دارای خانه هایی بلند و زیبا که برای اهل و صاحبانشان مانند ستاره‌ای است که در افق می درخشد

و همواره در حال نورافشانی می‌باشد.

عن أبی هريرة ﷺ قال: قلت يا رسول اللّه ممَّ خلق الخلق؟ قال: من الماء قلت ما بناءالجنة؟ قال: لبنة من فضة، و لبنة من ذهب، ملاطها المسک الأذفر، و حصباؤها اللؤلؤ و الياقوت، و تربتها، الزعفران، من دخلهاينعم لاييأس، و يخلد لايموت، لاتبلى ثيابهم، و لا يفنى شبابهم[1]

ترجمه: از ابوهريره ﷺ مرويست که: عرض کردم يا رسول خدا ﷺ! مخلوقات از چه چيزی آفريده شده‌اند؟ فرمود: از آب، عرض کردم: ساختمانهای بهشت از چه چيزی ساخته شده؟ فرمود: خشتی از نقره، و خشتی از طلا و ملاط آن (ملاط: مخلوطی ازگل يا ماسه و سيمان که ميان دو خشت قرارداده می‌شود) مُشک خوشبو، و سنگريزه‌هايش از مرواريد و ياقوت، و خاکش، زعفران می‌باشد، هرکس داخل آن شد، به خوشی زندگی کرده، نااميد نمی‌شود، جاويدان می‌ماند و هرگز نمی‌ميرد، لباسهای اهل جنت کهنه نمی‌شوند و جوانی آنها از بين نمی‌رود.

بنابراين، جنت ونعمتهايش بسيار خوب، زيبا و لذت بخش می‌باشند: **﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجرِی مِن تَحتِهَا الأَنْهارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَ رِضْوانٌ مِنَ اللّهِ وَ اللّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾**[آل عمران:۱۵]

ترجمه: برای کسانی که پرهيزگاری پيشه کنند نزد پروردگارشان باغهايی (در جهان ديگر) است که رودخانه‌ها از پای (درختان) آنها می‌گذرد.

۱- ترمذی ۲۵۲۶ - احمد ۴۴۵/۲ و صحيح البانی در حاشيه مشکوة ۵۶۳۰

در آنجا جاویدان هستند. (همچنین ایشان را) همسران پاکیزه (از هر پلیدی و نقصی) و خشنودی خداست. و خداوند (رفتار و کردار) بندگان را می‌بیند. (و نیت درونی ایشان را می‌داند).

و جنات عدن ذخرفت ثم از لفت
لقوم علی التقوی دواما" تبتلوا
بها کل ما تهوی النفوس و تشتهی
و قرة عین لیس عنها تحول

باغها و بهشت جاوید برای مردمی مزین و آراسته و آماده شده‌اند که همیشه از خدا می‌ترسند و با تقوایند و بخاطر رسیدن به بهشت، از خواهشهای نفسانی دوری می‌کنند زیرا بهشت مکانی است که باعث سردی چشمها می‌شود و هر کس داخل بهشت شد هرگز از آن جدا نمی‌شود.

برادر و خواهرم:! آیا ممکن است که عقل انسان، این همه نعمتها را درک کند و سپس نسبت به آن‌ها بی رغبتی نشان دهد؟!!

این ندای خیر است که تو را با دلسوزی فرا می‌خواند. و نیروی رقابت و مسابقه برای رسیدن به بهشت را در وجود تو تحریک می‌کند:

﴿وَ سَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَ الأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾[آل عمران: ۱۳۳]

ترجمه: (و با انجام اعمال شایسته) به سوی آمرزش پروردگارتان و (رسیدن به بهشتی) بشتابید و بر یکدیگر پیشی گیرید که، پهنای آن (همچون پهنای) آسمانها و زمین است؛ (و چنین جایگاه با ارزشی) برای پرهیزکاران تهیه دیده شده است.

بنابراین، به سوی خودداری از گناه و طلب بخشش از گناهان و زندگی ابدی در سرزمینی جاوید، بشتاب ! زیرا بشارت دهنده به تو، چنین مژده می‌دهد:

یا طالب الدنیا الدنیة إنها شرک الردی و قرارة الأقذار
دار متی ما اضحکت فی یومها ابکت غداتبا" لها من دار

ای کسی که خواهان دنیای پست و بی ارزش هستی، بدان !
دنیا، جایگاهی بی ارزش و فاسد است
خانه‌ای است که یک روز آن شادی و روز دیگرش گریه است، چنین خانه‌ای نابود باد

بنابراین، انسان دانا کسی است که این دنیا را فقط باندازهٔ رفع احتیاج خود بخواهد و برای بدست آوردن نعمتهای دنیای باقی و ورود به بهشت تلاش کند.

خداوند متعال می‌فرماید:

﴿و لَلآخِرَةُ خَيْرٌ لَکَ مِنَ الأُولَىٰ﴾[ضحی: ۴] ترجمه: و فرجام (کار و زندگی) برای تو، بهتر از آغاز (آنها) است.

عاقل کسی است که به دنبال سعادت و خوشبختی همیشگی برود و در جستجوی بهشت باشد و برای بدست آوردن نعمتهای بیکران آن، تلاش کند. راه بدست آوردن جنت، یقین داشتن به توحید و یگانگی اللّه تعالی و اتباع و پیروی رسول خدا؛ محمد ﷺ و أدای فرائض و واجبات، و دوری نمودن از اعمال فاسد، گناهان کبیره و کارهایی که خداوند حرام نموده است؛ می‌باشد و همچنین نزدیک شدن به پروردگار، بوسیلهٔ انجام نوافل و اعمال صالح، و توبه و انابت

بسوی پروردگار در هنگام تاریکی و خلوت و استغفار نمودن از خطاها و گناهان و لغزشهاست، و رفتن به دنبال فراگیری علم و دانش و سعی نمودن برای فهمیدن و عمل کردن به علم و مداومت بر اخلاص و صدق و راستی با اللّه تعالی می‌باشد، زیرا: جویندۀ این طریق در یقین و یافتن راه سعادت ناکام نمی‌شود و جدّیت و کوشش وی ضایع نخواهد شد. خداوند متعال می‌فرماید: ﴿وَالْعَصر۞ إنَّ الْانسانَ لَفی خُسر۞ إلا الْذینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوالْصّالِحاتِ وَ تَوَاصَوا بِالْحَقِ وَ تَوَاصَوا بِالْصَبْر۞﴾ [عصر: ٣-١]

ترجمه: سوگند به زمان (که سرمایهٔ زندگی انسان، و فرصت تلاش او برای نیل به سعادت دو جهان است)!. انسانها همه در زیان هستند. مگر کسانی که ایمان می‌آورند، و کارهای نیکو و شایسته انجام می‌دهند، و یکدیگر را به تمسک به حق (در عقیده وقول و عمل) سفارش می‌کنند، و یکدیگر را به شکیبائی (در تحمل سختیها و دشورایها و دردها و رنجهائی) توصیه می‌نمایند (که موجب رضای خدا می‌گردد).

ناظم (یکی از علمای اسلامی) می‌گوید: برادرم! آیا راههای ورود به جنت را می‌دانی؟

درهای بهشت

اکنون که شناخت اجمالی نسبت به نعمتهای بهشت برین و شیوه‌های رسیدن به این نعمتها را، پیدا نمودیم، بیائید با هم نزدیک دروازه‌های جنت برویم، تا با فکر و اندیشهٔ خود درملکوت اعلای

خداوند و در اسرار شگفت انگیز پروردگار، که برای بندگان مؤمن، فرمانبردار، نیکوکار و صالح و برگزیدهٔ خود مهیّا و آماده ساخته سیر و گردش نمائیم.

خداوند متعال می‌فرماید: **﴿وَ سِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَراً حَتَّىٰ إِذا جاءُوها وَ فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَ قَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾** [زمر: ۷۳]. ترجمه: و کسانی که از (عذاب و خشم) پروردگارشان می‌پرهیزند. گروه گروه به سوی بهشت رهنمود می‌شوند تا آنگاه که به بهشت می‌رسند. بهشتی که درهای آن (برای احترامشان به رویشان) باز است. در این هنگام نگهبانان بهشت به ایشان می‌گویند: درود بر شما! خوب بوده‌اید و به نیکی زیسته‌اید. پس خوشحال باشید و داخل بهشت شوید و در آن جاودانه بمانید.

رسول اکرم ﷺ می‌فرماید: «**و مامنکم من أحد يتوضأ فيبلغ أو فيسبغ الوضوء، ثم يقول: أشهد أن لا إله إلا اللّه و أشهد ان محمداً عبده و رسوله، إلا فتحت له أبواب الجنة الثمانية يدخل من أيها شاء**[۱]

ترجمه: «برای هر یکی از شما که بطور صحیح و کامل وضو می‌کند و سپس می‌گوید: گواهی می‌دهم که: هیچ معبودی جز خداوند نیست و بدرستی که محمد ﷺ بنده و فرستادهٔ اوست؛ پاداشی بجز این نیست که درهای هشتگانه بهشت برای ورود او باز می‌شود و به او گفته می‌شود که، از هرکدام از آنها که دوست دارد داخل جنت شود»

چرا دروازه‌های بهشت زیاد نباشند، زیرا چنانکه خداوند متعال

۱- رواه مسلم، ۳/۱۱۸.

فرموده است.

﴿سَابِقوا اِلیٰ مَغْفِرَةٍ مِّن ربِّکُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا کَعَرْضِ السَّماءِ وَالارضِ أُعِدَتْ لِلَذینَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ، ذِلِکَ فَضْلُ اللَّه یُوتِیهِ مَن یَشاءُ وَاللَّهُ ذُوالْفَضْلِ الْعَظِیمِ﴾[حدید: ۲۱] ترجمه: بر یکدیگر پیشی بگیرید، برای رسیدن به آمرزش پروردگارتان و بهشتی که پهنای آن باندازۀ پهنای آسمان و زمین است. (این بهشت) برای کسانی آماده شده که به خدا و پیامبرانش ایمان داشته باشند، این پاداش خدا است، و به هرکس که بخواهد می‌بخشد و خداوند دارای بخشش و عطای بزرگ و فراوان است.

آری: آن بهشت بلند و با ارزش و زیباست که دارای درهائی بزرگ می‌باشد که به یقین شایستۀ بزرگی و منزلت است. رسول اکرم ﷺ می فرماید:

(ان ما بین المصرا عین فی الجنة مسیرة اربعین سنة، یزاحم علیها کازدحام الإبل وردت لخمس ظما)[۱]

ترجمه: همانا فاصلۀ ما بین دو چهارچوب و لنگه در، در جنت به اندازۀ مسیر چهل سال می‌باشد، که مردم به هنگام ورود به بهشت نزد آن درها ازدحام می‌کنند مانند ازدحام شتران که وقتی بعد از پنج روز تشنگی نزد آب، برای نوشیدن آب ازدحام می‌کنند. (وجه تشبیه به شتران این است که، همان اندازه که شترها بعد از پنج روز تشنگی چگونه شور و شوقی دارند، مردم هم برای ورود به بهشت به همان

۱- السلسلة الصحیحة للآلبانی ۲۷۳/۴

اندازه شور و شوق دارند، چون در زمان پیغمبر ﷺ آب کم بوده شتران را هر پنج روز یک بار آب می‌دادند).

خداوند تبارک و تعالی برای ورود از هر دری از درهای جنت، اهل و گروهی را مشخص کرده است، دری از درهای جنت مخصوص ورود انسانهای تواب و توبه‌کننده، و دری دیگر از آن، مخصوص ورود صدقه دهندگان و دری از آن مخصوص ورود مجاهدان راه خدا و دری متعلق به ورود فرو برندگان خشم و دری از آن ویژهٔ ورود روزه داران می‌باشد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «**من أنفق زوجين في سبيل الله نودي في الجنة: يا عبدالله هذا خير. فمن كان من أهل الصلاة دعي من باب الصلاة، و من كان من اهل الجهاد دعي من باب الجهاد، و من كان من أهل الصدقه دعي من باب الصدقة، و من كان من أهل الصيام دعي من باب الريان، فقال أبوبكر: يا رسول الله، ما على أحد يدعي من هذه الأبواب من ضرورة، فهل يدعي أحد من هذه الأبواب؟ قال: نعم! و أرجوا أن تكون منهم**»(۱)

ترجمه: پیغمبر ﷺ فرمود: هرکس دو چیز را از یک نوع (مانند: گاو، گوسفند، شتر، اسب، لباس و سکه طلا و...) در راه خدا ببخشد، او را از درهای جنت به داخل بهشت دعوت می‌کنند و به او می‌گویند: ای بنده خدا! این عمل تو خیر بزرگی است.

کسی که از اهل نماز باشد از در نماز، کسی که از اهل جهاد باشد از

۱- البخاری ۱۱۱/۴ و مسلم ۱۱۵/۷.

در جهاد، کسی که از اهل روزه باشد از در روزه‌داران و کسی که از اهل خیر و احسان باشد از در نیکوکاران دعوت می‌شود. ابوبکر ﷺ به پیغمبر ﷺ عرض کرد: در حقیقت کسی که از همه این درها دعوت می‌شود سربلند و خوشبخت است، آیا کسی هست (که این قدر احسان داشته باشد) که از همه‌ی این درها دعوت شود؟ پیغمبر ﷺ فرمودند: بلی، امیدوارم که شما یکی از آنها باشید.

برادر و خواهر عزیزم، چرا یکی از این درهای بزرگ بهشت را برای ورود به آن انتخاب نکرده‌ای؟

و برای چه، با توشه‌ای از تقوا و پرهیزگاری، کلیدی برای دروازهٔ جنت درست نکرده‌ای؟

پس تا وقتی که هنوز از عمرت زمانی باقی است، برای انجام اعمال نیکو و صالح شتاب کن و عده‌ای مقبول برای تو است که بازگشتن به سوی اللّه برایت بسیار با ارزش است، لذا تلاش کرده و عجله کن، و وقت و جوانیت را غنیمت شمار، زیرا در جوانی و زمانی که انجام عبادت برایت ممکن است، اگر تلاش نمائی بهره خواهی برد، در انجام اعمال خیر سرعت وشتاب نما، زیرا، موت با سرعت از پشت سرت می‌آید، افسوس که با رسیدن مرگ جای فراری نیست،

بدان که کلید بهشت، توحید اللّه رب العزت و قبول داشتن حقیقتِ **لااله الا الله** می‌باشد، رسول اللّه ﷺ می‌فرماید: **(من قال لااله إلا اللّه خالصاً من قلبه دخل الجنة)**

ترجمه: کسی که از صدق دل بگوید: خداوند یکی است و شریکی ندارد، وارد بهشت می‌شود. از حسن بصری رحمه الله سؤال شد که: بعضی

از مردم می‌گویند، کسی که لا اله إلا اللّه گفت، داخل جنت شده است؟ فرمود: کسی که لا اله راگفت و حق لا اله و فرائض آنرا ادا نمود؛ داخل جنت می‌شود.

بنابراین: توحید اللّه تعالی کلید دروازه‌های ورود به بهشت است و دندانه‌های این کلید، اعمال صالحی مانند: ادای فرائض با اخلاص، انجام واجبات و نوافل و سایر نیکیها می‌باشد.

پس ای بنده خدا! عمل کن، زیرا مادهٔ اولیهٔ ساخت کلید جنت به راحتی در اختیار تو قراردارد و چگونگی ساخت و مهارت و روش درست کردن آنرا، برای تو به روشنی بیان نمودم، اگر از آن روی گردان شوی و از ساخت کلید دروازهٔ ورود به جنت خودداری کنی، پس روز قیامت که برای حساب نزد پروردگار خودت برده می‌شوی، جز خودت کسی دیگر را ملامت نکن. از خداوند برای خود و شما عاقبت خیر و حسن ختام مسئلت می نمایم.

ساختمانها و خاک بهشت

بناها و ساختمان‌ها و کاخها و ویلاهای بسیار بزرگ و مجللی بر روی این کره خاکی وجود، دارد ولی این بناها هر اندازه با شکوه و بزرگ و از نظر زیبائی و دکوراسیون بی نظیر باشند، نمی‌توانند با کاخها و ساختمانهای بسیار زیبائی که برای سکونت و آرامش مؤمنین در بهشت بنا شده، قابل مقایسه باشند و تنها شباهتی که با هم دارند در نام و اسم است. در بهشت چنان کاخهای مجلل و با شکوهی ساخته شده که چشمها با دیدن عظمت و زیبائی آنها خیره می‌شود. قصرهائی

که مؤمن وقتی داخل آن می‌شود، به آرامش روحی و آسایش و آرامش ابدی می‌رسد و چشمهایش از زیبائی آنها روشن و خنک می‌شود. چرا چنین نباشد! مگر نه این است که خداوند متعال چادرهای بسیار بزرگی از مروارید و قصرهائی باشکوه از طلا و نقره در بهشت بنا نموده و پرده‌های اطاقهایش از فاخرترین پارچه‌ها و همسران مؤمنین در آنجا از بهترین و زیباترین زنان و مردانش از جوانترین و خوش هیکل‌ترین مردان هستند؟ غذاهای بهشت از لذیذترین غذاها و نوشیدنیهایش از گواراترین نوشابه هاست، چنان نعمتهائی در بهشت وجود داردکه نمونه هایش در این دنیا نیست و در فکر و اندیشهٔ هیچ کسی خطور نکرده است.

اتاقهای جنت

اما در مورد آراستگی و زیبائی فرشها و دکوراسیون و زینت اطاقهای جنت و استحکام بنا و منظرهٔ معماری آنها جای سؤال نیست، زیرا:

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «**إن أهل الجنة ليتراءون أهل الغرف من فوقهم كما تتراءون الكوكب ألدری الغائر فی الأفق من المشرق أو المغرب لتفاضل ما بينهم، قالوا: يا رسول الله ﷺ تلک منازل الأنبياء لا يبلغها غير هم، قال: بلی، والذی نفسی بيده: رجال آمنوا بالله و صدقوا المرسلين**»(۱)

ساکنان بهشت قصرنشینانی را که در بالای سرآنان نشسته‌اند نگاه می‌کنند، همانطور که به ستارگان تابناکی که در حال غروب در اُفق مشرق و مغرب هستند نگاه می‌نمایند، چون این قصر نشینان دارای

مقام و درجات بالاتر از افراد عادی هستند.اصحاب گفتند: ای رسول خدا! حتما" این قصرها، منزل پیغمبران می‌باشند، غیر پیغمبران به چنین جاهایی نمی‌رسند؟ پیغمبرﷺگفت: بلی، قسم به ذاتی که جان من در دست اوست! ساکنین این منازل،کسانی هستدکه به خدا ایمان دارند و فرستادگان خدا را تأیید کرده‌اند.

برادر و خواهر عزیزم، در مورد ارزش و منزلت اطاقهای بهشت نه از جنبه‌های ظاهری و بلندی و درخشش آنها، بلکه از نظر آرامش روحی و ابدی که در آنها وجود دارد باید بگویم، آری، آنها نشانه‌های عظمت خدا و پاداش جاویدانی است که پروردگار برای بندگان صالح و نیکوکار خود که در این دنیا به ندیده‌ها ایمان آوردند و از گناه دوری کرده ونسبت به پروردگار کفر و شرک نورزیدند، در نظر گرفته است و مقام و منزلت آنها را هم در این دنیا والا کرده و هم در آخرت در اطاقهای مجلل بهشت جای داده است.

برادر و خواهرم! دوست داری فرمودهٔ خداوند را درا ین مورد برایت قرائت نمایم که می‌فرماید: **﴿لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِّن فَوْقِهَا غُرَفٌ مَّبْنِيَّةٌ﴾** [زمر: ۲۰] ترجمه: و اما کسانی که از (عذاب) پروردگارشان (خویشتن را) دور نگه دارند. آنان (در بهشت برین جای دارند) دارای قصرها و کاخهائی هستند که (در طبقات زیاد) بالای یکدیگر ساخته شده و در زیر آنها جویبارهائی روان است. این وعده را خدا می‌دهد و پروردگار خلاف وعده نمی‌کند.

الا یا عین و یحک اسعدینی — بغزر الدمع فی ظلم اللیالی
لعلک فی القیامة ان تفوزی — بخیر الدار فی تلک العلالی

وای بر تو ای چشم من مرا با ریختن اشک زیاد در تاریکی‌های شب خوشبخت و سعادتمند بگردان

شاید در قیامت در آن خانه‌های خوب بهشت من را سرفراز و سربلند بگردانی

ای بندهٔ خدا! آستین مردانگی و همت را بالا بزن زیرا نعمتهای خداوند باارزش وگران قیمت هستند، بهای آنها عبادت و تقوی وعمل نیک است، البته بدست آوردن این نعمتها برای آنانی که خداوند به آنها کرم و احسان نموده، سهل و آسان می‌باشد.

بنابراین: برای رسیدن به این پاداش بزرگ و کسب نعمتهای جاویدان الهی از دیگران سبقت گیر، زیرا هر شخصی که احسان و نیکیهای ابدی خداوند را که در کاخها و اطاقهای بهشت هستند؛ با نعمت‌ها و خوشیهای زودگذر و فانی این دنیا عوض نماید. بدون تردید، انسانی نادان و ناآگاه است.

و خداوند می‌فرمایند: **﴿وَ مَآ أَمْوَالُكُمْ وَ لَآ أَوْلَٰدُكُم بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰٓ إِلا مَنْ ءَامَنَ وَ عَمِلَ صَالِحاً فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُواْ وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ ءَامِنُونَ﴾**[سبا: ۳۷] ترجمه: اموال و اولاد شما چیزهائی نیستند که شما را به ما (خداوند) نزدیک سازند، بلکه،کسانی که ایمان بیاورند وکارهای شایسته انجام دهند، آنان (مقرب درگاه الهی بوده و) در برابر اعمالی که انجام داده‌اند، پاداش دو برابر دارند. وایشان در طبقات بالا (یعنی در برترین منازل بهشت) درامن و امان به سر می‌برند.

خیمه‌های بهشت

در جنت خانه هایی وجود دارد که از زیبایی می‌درخشند. همانطوریکه اتاقهای جنت مانند ستارگان روشن و درخشنده هستند، همچنین خیمه‌های بهشت نیز مانند مروارید‌های توخالی نورافشان هستند. رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «**إن للمؤمن فی الجنة لخیمة من لؤلؤة واحدة مجوفة طولها فی السماء سِتّون میلا، للمؤمن فیها أهلون، یطوف علیهم المؤمن فلایری بعضهم بعضا**"»(۱)

ترجمه: پیامبر خدا ﷺ می‌فرمایند: بدرستی که برای مؤمنان در بهشت چادرهای سایبانی هستند که جنس آنها از مروارید تو خالی است، طول آنها بطرف آسمان شصت مایل می‌باشد، این چادرهای بزرگ مخصوص مؤمنین و اهل خانه او می‌باشد که براحتی در آن رفت و آمد می‌کنند، ولی بعضی از آنها یکدیگر را نمی‌بینند.

برادر و خواهرم: اندکی فکر کن! وقتی تو با عمل صالح خودت داخل چنین خیمه‌ای بشوی چقدر تعجب می‌کنی و چه اندازه سعادتمند خواهی شد، هنگامی که ساکن این خیمهٔ بهشتی شوی در حالی که حوران بهشتی پیرامون تو باشند و تو به سخنان زیبا و آواز دلنشین آنان با لذت گوش می دهی و با آنان انس می‌گیری.

برادر و خواهر عزیزم: آگاه باش! و بدان! که بهای ورود تو به بهشت و زندگی درخیمه‌های مجلّل آن، ایمانی است که همراه با تسلیم شدن در برابر اوامر پروردگار و با انجام عبادات خالص و اعمال خیر و ترک مفاسد و بندگی کامل خداوند، داری.

۱- صحیح بخاری ۴۷۹/۸ ومسلم ۲۸۳۸

برادر و خواهرم: بدان! هرگاه مؤمن از صمیم قلب نسبت به این دنیا بی میل باشد و بدنبال خواهشهای نفسانی خود نرود و زر و سیم و تجملات این دنیا در نظر وی زیبا و مزین جلوه نکند، خداوند نعمتهایش را در بهشت به وی ارزانی می دارد.

کاخهای بهشت

اما قصرها و کاخهای بهشت که از طلا و نقره و مروارید و سنگهای گران قیمت ساخته شده‌اند، زیبائی و منظرهٔ دل‌انگیزی دارند و ارزش آنها را هیچ کس به جز خداوند، که آنها را آفریده، نمی داند.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: **«دخلت الجنة، فاذا أنا بقصر من ذهب فقلت لمن هذا القصر؟ قالو لشاب من قريش، فظننت أني أناهو. فقلت: و من هو؟ قالوا عمر بن الخطاب»**[1]

ترجمه: داخل جنت شدم، ناگهان متوجه شدم کنار قصری از طلا قرار گرفته‌ام، گفتم: این قصر از آنِ کیست؟ گفتند: برای جوانی از قریش، گمان کردم که آن جوان من باشم، گفتم: آن جوان کیست؟ گفتند عمر بن خطاب است.

برادر و خواهر عزیزم: برای انجام عبادات، قبل از این که وقت و فرصت از دست برود، شتاب کن و به آن نعمتهای بیکران و جاودانه‌ای که نزدالله تعالی در بهشت برین از باغات و غیره وجود دارد، رغبت داشته باش، زیرا دنیا لحظات وساعاتی زودگذر بیش نیست. و تو مانند

۱- رواه الترمذی و قال حسن صحیح ۳۶۸۸

مسافر و رهگذری هستی که از این راه می‌گذری.

خاک بهشت

اما خاک جنت از مشک و زعفران و سنگریزه و شن آن، از دانه‌های سفید مروارید است.

از ابوسعید خدری ﷺ مرویست که گفت: رسول خدا ﷺ به ابن صیاد فرمود:

«**ما تربة الجنة؟ قال: در مكة بيضاء مسك يا أباالقاسم، قال: صدقت**»(١)

ترجمه: ابن صیاد از رسول خدا ﷺ سوال کرد: خاک جنت از چیست؟ فرمود: مانند آرد سبوس گرفته شده و مشک، عرض کرد: راست گفتی یا ابوالقاسم! و همچنین در حدیثی دیگر از همین راوی مرویست که، ابن صیاد از رسول خدا ﷺ در مورد خاک جنت سوال کرد. قال: «**درمكة بيضاء مسك خالص**»(٢)

فرمود: از آرد سبوس گرفته شدهٔ سفید و مشک خالص ساخته شده است.

برادر و خواهر بزرگوارم: اگر زندگی جاویدان و خوشی‌های فراوان و آن خانه‌ها و قصرهای زیبائی را که در بهشت برای تو ساخته شده، دوست داری، پس نفس خود را بر فرمانبرداری از دستور خداوند و پرهیز از هرگونه گناه و فساد و ادای نماز، روزه و بلند شدن (برای

١- مسلم ٥٢/١٨

٢- مسلم ٥٢/١٨

عبادت) در شبهای تاریک، عادت بده!

فما هـی إلا سـاعة ثـم تـنقضی و یدرک غبّ السیر من هو صابر

روزهای دنیا چند ساعتی بیش نیستند،که زود سپری خواهند شد، و کسی که بردبار باشد، نتیجهٔ سیر و گذر خود را خواهد دید.

باغها و ثمره‌های بهشت

چون طبیعت بشر با آب و باغ و درخت و سبزه و گل محبت فراوانی دارد و همواره دوست دارد کنار و نزدیک آنها زندگی کند، خداوند متعال، بهشت را براساس طبیعت و خواست بشر با این نعمتها مزیّن و آراسته ساخته است، با بهترین درختان و انواع ثمره و میوه‌ها و نهرهای جاری و چشمه‌های آب شیرین که با دیدن آنها، چشم بندگان صالح خدا خنک خواهد شد، بهشت را با این لباس آراسته است.

خداوند متعال می‌فرماید: ﴿**إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَ عُيُونٍ**﴾ [حجر: ۴۵]

ترجمه: بیگمان، پرهیزکاران در میان باغها و چشمه سارهای (بهشت) بسر می‌برند.

و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿**إِنَّ الأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَاسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورا" ۞ عَيْنا" يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُاللّهِ يُفَجِّرونَهَا تَفْجِيرا"**﴾[انسان: ۶-۵]

ترجمه: نیکان، جامهای شرابی را (در بهشت) سر می‌کشند و می‌نوشند که آمیخته به کافور است، (این جامها پر می‌شود از) چشمه‌ای که بندگان (صالح و نیکوکار) خدا از آن می‌نوشند و هر جا که بخواهند با خود روان می‌کنند و می‌برند.

بعضی از علمای سلف گفته‌اند: همراه آنها شاخه‌هائی از آهن نرم

است که به هر جا می‌روند با آنها به همان طرف می‌روند[۱]

برادر و خواهرم: اکنون نظر تو در مورد آن گروه از انسانها که به راه نجات گام نهاده و بواسطهٔ عبادت و بندگی و فرمانبرداری از دستورهای پروردگار، پس‌اندازی برای آخرت خود نهاده‌اند و تقوای الهی را پیشه کرده‌اند؛ و خداوند آنها را وارث بهشت برین که هر لحظه چشمه‌های آب گوارایش که گاهی آمیخته با کافور و گاهی آمیخته با زنجبیل است، فواره می‌زند و خوشبو است؛ چیست؟

آیا دوست نداری تو هم جزو گروهی از مؤمنین باشی که عمر جاویدان پس از مرگ رادر چنین بهشت زیبائی می‌گذرانند؟

خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا ۝ عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا﴾[انسان: ۱۸-۱۷] ترجمه: در آنجا (در جنت) از جامهای شرابی به ایشان (اهل بهشت) می‌دهند که طعم آن زنجبیل است، (این جامها پر می‌شوند از) چشمه‌ای که در بهشت است و سلسبیل نامیده می‌شود.

و همچنین می‌فرماید: **﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ﴾**[حجر ۴۶-۴۵]

ترجمه: بیگمان پرهیزگاران در میان باغها و چشمه سارهای (بهشت) بسر می‌برند * (پروردگارشان به آنان می‌گوید:) با اطمینان خاطر و بدون هیچگونه خوف و هراسی به این باغها و چشمه‌سارها

۱- حادی الأرواح الی بلاد الأمزاح: ۲۲۴

داخل شوید.

بنابراین؛ برادر عزیز و خواهر گرامی! نیکی و خوبی کن! خداوند هم با تو به خوبی و احسان رفتار خواهد نمود، راه بهشت را با راستی و اخلاص و انجام اعمال صالح، هموار ساز، خداوند از چشمه سارهای جنت و نوشیدنی‌های آن تا ابد تو را سیراب می‌گرداند.

صفی المقرّب سعیه فصفاله ذاک الشراب فتلک تصفیتان

بنده و ولی برگزیده کوشش خالصانهٔ خود را انجام داد، در نتیجه دو چیز با صفا برای وی گوارا شد، یکی صفای عمل و دیگری صفای شراب بهشت.

چشمه سارهای بهشت

در بهشت دو چشمهٔ گوارا فواره می‌زنند: اولین چشمه، چشمهٔ کافور است (کافور ماده‌ای است خوشبو و سفید رنگ) که خداوند دربارهٔ آن می‌فرماید:

﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَاسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُوراً ۝ عَيْناً يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُاللّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيراً﴾[انسان: ۶-۵]

ترجمه: بدرستی که نیکان (در بهشت) پیاله‌های شرابی را سر می کشند و می‌نوشند که آمیخته به کافور است، (این پیاله‌ها پر می‌شود از:) چشمه‌ای که بندگان خدا ازآن می‌نوشند وهر جا که بخواهند با خود روان می‌کنند و می‌برند.

آری؛ برگزیدگان و نزدیکان بارگاه پروردگار، از آب خالص این چشمه می‌نوشند و نیکوکاران اندکی از آب این چشمه را با آبهای

گوارای دیگر مخلوط کرده و می‌نوشند، زیرا آب خالص چشمۀ کافور مخصوص مقربان درگاه خداست. دومین چشه، چشمۀ تسنیم است که: خداوند متعال در مورد آن می‌فرماید: ﴿إنّ الأبْرارَ لَفِی نَعِیم ﴿۲۲﴾ عَلَی الأرائِکِ یَنظُرُونَ ﴿۲۳﴾ تَعْرِفُ فِی وُجوهِهِم نَضْرَةَ النَّعیمِ ﴿۲۴﴾ یَسقَوْنِ مِن رَّحیقٍ مَختُومٍ ﴿۲۵﴾ خِتَامُهُ مِسْکٌ وَ فِی ذَلِکَ فَلْیَتَنافَسِ الْمُتَنافسُون ﴿۲۶﴾ وَ مِزَاجُهُ مِن تَسنیمٍ ﴿۲۷﴾ عَیْنا" یَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبونَ ﴿۲۸﴾﴾[مطففّین ۲۸-۲۲]

ترجمه: بیگمان نیکوکاران در میان انواع نعمتهای فراوان بهشت بسر خواهند برد* بر تختهای مجلل (بهشتی) تکیه می‌زنند و (به زیبائیها و احسانهای بسیار آنجا) می‌نگرند.* (هرگاه بـه ایشـان نگـاه مـی‌کنی) خوشی و خرمی و نشاط و شادابـی نـعمت را در چـهره‌های ایشـان خواهی دید* به آنان از شرابی زلال و خالص نوشانیده می‌شود کـه دست نخورده و سربسته است* مُهر و در بند آن از مشک است (و با دست زدن به آن، بوی عطر مشک در فضا پراکنده می‌شود). مسابقه دهندگان باید برای بدست آوردن این (چنین شراب و سایر نعمتهای بهشت) با همدیگر مسابقه دهند و بر یکدیگر پیشی گیرند.* آمیزۀ آن، تسنیم است* تسنیم چشمه‌ای است که مقربان (بارگاه یزدان) از آن می‌نوشند*

نهرهای جنت

در میان آن همه کاخها و قـصرهای زریـن و سـایبانهای گسـترده و شگفت‌انگیز بهشت، جویبارهای آب شیرین و گوارائی جریان دارد که خداوند متعال آنـها را بـرای اسـتفاده و لذت بـردن بـندگان مـؤمن و

مخلص خود آفریده است. نهرهای جنت برحسب نوع آبی که در آنها جریان دارد، مختلف هستند، بعضی پر از عسل و برخی آکنده از شراب و تعدادی نیز از شیر و دیگر نعمتهای پروردگار مملو و جاری هستند.

خداوند متعال می‌فرماید: ﴿**مَثَلُ الْجَنَةِ الْتي وُعِدَ الْمُتَقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ ماءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَ أَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّر طَعْمُهُ و أَنْهارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلّشارِبِينَ وَ أَنْهارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصفًّى**﴾[محمد:۱۵]

ترجمه: وصف بهشتی که (از سوی پروردگار) به پرهیزکاران وعده داده شده است (چنین است که) در آن جویبارهائی از آبی (زلال و خالص) است که گندیده و بد بو نشده است، و (در بهشت) نهرهائی از شیری است که طعم و مزهٔ آن دگرگون نشده است، و نهرهائی از شرابی است که سراپا لذت برای نوشندگان است. و جویهائی از عسل است که خالص و تصفیه شده است.

آبی که در نهرهای این دنیا وجود دارد بر اثر راکد شدن فاسد و رنگش عوض می‌شود، امّا آب زلال و گوارای چشمه‌سارها و جویبارهای بهشت هرگز بد بو و آلوده نمی‌شود، همچنین شیر حیوانات این دنیا هر چقدر هم جوشانیده و پاستوریزه شود و در هر نوع بسته بندی نگهداری شود، پس از مدتی فاسد و غیر قابل استفاده می‌شود، اما شیر موجود در نهرهای بهشت، هرگز فاسد و غیر قابل شرب نمی‌شود.

شراب این دنیا که نوشیدن آن به علت زیانهای جسمی و روحی که برای انسان دارد حرام شده، گر چه با دستگاههای مدرن و به

شیوه‌های بهداشتی و در بسته بندیهای زیبا تهیه می‌شود، باز هم بد طعم و بد بواست، امّا شراب بهشت که نوشیدن آن برای ساکنان بهشت حلال می‌باشد، شرابی بسیار پاک و گواراست که به انسان قدرت جسمی و روحی می‌دهد و اهل جنت هر چه از آن می‌نوشند باز هم سیر نمی‌شوند. عسل این دنیا را با موادی دیگر مانند شکر و شیرینها مخلوط کرده و می‌خورند، امّا عسل موجود در نهرهای جاری بهشت، چنان خالص و لذیذ هستند که نیاز به مخلوط کردن با چیزی ندارند.

آری؛ خداوند نمونه‌هائی بسیار اندک از آنچه که بهترین وحلال‌ترین آنها را در بهشت و برای اهل جنت آماده نموده به ما نشان داده و بسیاری از چیرهائی را که استفاده از آنها را در این دنیا حرام قرار داده، در آن دنیا برای بندگان مؤمن و صالح خودش حلال نموده است.

انسان عاقل و دانا چگونه راضی می‌شود که لذات ناقص و فانی و زودگذر این دنیا را بر نعمتهای بیکران خداوند در آن دنیای ماندگار، ترجیح دهد؟ بدرستی که چشمهای بعضی از مردم نابینا نمی‌شود، ولی دلهائی که در سینه دارند تاریک و سیاه می‌شود.

رسول خدا ﷺ به ما خبر داده است که، در شب معراج چهار نهر را که از سرچشمه‌های خود جاری بوده‌اند، مشاهده نموده‌اند: (نهرهای ظاهری و نهرهای باطنی) و چنین فرموده‌اند:

«فقلت یا جبریل، ما هذه الأنهار؟ قال: أما النهران الباطنان فنهران فی

الجنة، و اما الظاهران فالنیل و الفرات»[1]

ترجمه: گفتم ای جبرئیل! این جویبارها چه هستند؟ گفت: (و نهرهایی از آنها، یعنی دو نهر باطنی، نهرهای جنت بودند. و دو نهر ظاهری، نهرهای نیل و فرات می‌باشند.

برادر و خواهرم، در مورد جویبارها و نهرهای با شکوهی که لذات بیشماری در آنها وجود دارد که نمونهٔ آن در این دنیا دیده نمی‌شود؛ بیاندیش و فکر کن که آنها چگونه به قدرت پروردگار بدون کانال در زیر کاخها و قصرها و ساختمانهای بهشت جریان دارند، و یقین داشته باش که وعدهٔ پروردگار حق است.

خداوند متعال می‌فرماید: ﴿**وَ بَشِّرِالْذینَ آمَنُوا وَ عَمِلوالصَّالحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِی مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَار**﴾ [بقره:۲۵] ترجمه: مژده بده به کسانی که ایمان آورده‌اند وکردار نیکو انجام داده‌اند، به این که، برای ایشان باغهائی (در بهشت) است که در زیر درختان آن رودخانه‌هائی جاری است.

و همچنین می‌فرماید: ﴿**وَ اَعَدَّلَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِی تَحْتِها الْانْهَار خَالِدِینَ فِیهَا اَبَداً ذَٰلِکَ الْفَوزُ الْعَظِیمُ**﴾[توبه: ۱۰۰] ترجمه: و خداوند بهشت را برای آنها آماده ساخته است که در زیر (درختان و کاخهای) آن رودخانه‌ها جاری است و جاودانه در آنجا می‌مانند. این است پیروزی بزرگ و رستگاری سترگ.

وخداوند متعال ضمن بیان پاداش کسانی که ایمان آورده و عمل

۱- مسلم ۱/۱۵۰

صالح انجام داده‌اند، می‌فرماید: ﴿**اولئکَ لَهُمْ جَنتٍ عَدْنٍ تَـجْرِی مِـن تَحْتِهِمْ الْأنْهَارُ**﴾ [کهف: ۳۱] ترجمه: آنان (کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده‌اند) کسانی هستند که بهشت جاویدان از آن ایشان است؛ بهشتی که در زیر (خاکها و درختان) آن جویبارها روان است.

امّا کوثر، جویی از جویبارهای بهشت است که خداوند متعال آن را به رسول الله ﷺ عطا فرموده‌اند: ﴿**اِنّا اَعْطِیْنٰکَ الْکُوثَرَ**﴾ [کوثر: ۱]

ترجمه: ما به تو (ای محمد!) خیر و خوبی بی نهایت فراوانی را عطا کرده‌ایم.

انس بن مالک روایت کرده است که، رسول خدا ﷺ فرمود: «**بینما أنا أسیر فی الجنة، إذا أنا بنهر حافتاه قباب الدر المجوف، قلت: ما هـذا یـا جبریل؟ قال: هذا الکوثر الذی أعطاک ربک، فإذا طیبه أوطـینه مسک أذفر**»(۱)

ترجمه: در حالی که (در زمان معراج) من در جنت قـدم مـی‌زدم، ناگهان به ساحل نهری رسیدم که در کنار آن لیوانهائی از مروارید تو خالی قرار داشت: از جبرئیل پرسیدم: این چیست؟ گفت: این کـوثر است که خداوند آن را به تو بخشیده است.

آنگاه متوجه شدم که خاک آن مانند مشک خوشبو و معطر است.

از ابوهریرة ﷺ روایت شده که گفت: رسول خدا ﷺ فرمود: «**إن فـی الجنة مائة درجة أعدها الله للمجاهدین فی سبیل اللّه، ما بین الدرجـتین کما بین السماء و الأرض، فإذا سألتم اللّه فاسألوه الفردوس فانه أوسـط**

۱- صحیح بخاری مع الفتح ۴۶۴/۱۱

الجنة و أعلى الجنة، و فوقه عرش الرحمن، و منه تفجر أنهار الجنة»(۱)

ترجمه: همانا جنت دارای صد قسمت است که خداوند آنها را برای مجاهدان در راه خدا آماده کرده است، و فاصله میان هر دو قسمت باندازۀ فاصله ی بین آسمان و زمین می‌باشد، وقتی بهشت را از خداوند طلب کردید، جایگاه فردوس را بخواهید، زیرا آن جایگاه، اعلی‌ترین مکان جنت و میانه‌ی آن می‌باشد که در بالای آن عرش رحمن قرار دارد، و از آن نهرهای جنت سرچشمه می‌گیرند.

همچنین رسول خدا ﷺ خبر داده است که: این نهرها از چهار دریا سرچشمه می‌گیرند.

می‌فرماید: **«ان فی الجنة بحر العسل، بحر الخمر، بهر اللبن و بهرالماء، ثم تنشق الأنهار بعد»**(۲)

ترجمه: همانا در جنت دریای عسل، دریای شراب، دریای شیر و دریای آب موجود است، که نهرها از آنها جاری می‌شوند.

پس ای برادر و خواهرم! آستین همت را بالا بزن، زیرا جنت حقیقت و راه آن آشکار و روشن و نعمتهایش واقعی و راست می‌باشند.

طبقات بهشت

برادر و خواهر بزرگوارم: خداوند جنت را خلق کرد و بندگان صالح خود را وارث آن گردانید، و آنان را برحسب اندازۀ اعمالشان از نظر

۱- البخاری ۱۱/۶

۲- ترمذی و قال حسن صحیح ۲۵۷۱

فضیلت و منزلت، متفاوت ساخت، به همین علت، بهشت دارای طبقات مختلف است که بعضی از آنها بر بعضی دیگر فضیلت و برتری دارند، که همهٔ آن نشانه‌های فضل و عدل پروردگار نسبت به بندگان می‌باشد، تا هر مؤمنی که برای داخل شدن به بهشت و برخورداری از نعمتهای جاویدان آن، اشتیاق و علاقه‌مندی دارد برای رسیدن به طبقات بالای آن سعی و تلاش بیشتری نموده و کمر همت را محکمتر ببندد.

خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَ مَن یأتِهِ مؤمِنا" قَدْ عَمِلَ الْصَالِحاتِ فِأولئک لَهُمُ الْدَرَجاتُ الْعُلیٰ﴾
[طٰه: ۷۵]

ترجمه: و هر که با ایمان و عمل صالح به پیش پروردگارش برود، چنین کسانی دارای مراتب والا و منازل بالا هستند.

بنابراین: داشتن ایمان و یقین کامل و انجام اعمال صالح، راه رسیدن به فردوس را آسان می‌کند: پس ای برادرم و خواهرم! هر زمان که ایمان تو به سرحد کمال رسید و برای استمرار اعمال صالح، استقامت و پایداری داشته باشی، مقام و منزلت تو نزد خداوند متعال بالا خواهد رفت و جایگاه تو در طبقات بلند و والای جنت خواهد بود، زیرا: درجات مومنین در بهشت بر حسب اندازهٔ اعمال آنها در این دنیا متفاوت است، بعضی در بالا و بعضی در پائین هستند.

خداوند سبحان در قرآن مجید، در این مورد می‌فرماید: **﴿مَن کَانَ یُرِیدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَالَهُ فیهَا مَا نَشَاءُ لَمَن نُرِیُد ثُمَّ جَعَلنَا لَهُ جَـهَنَّمَ یَـصْلاهَا مَذْمُوما" مَّدحورا" ۞ وَ مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَ سَعَیٰ لَهَا سَعْیَا" وَ هُـوَ مُـؤمِنٌ**

فَأُولئِکَ کَانَ سَعْیُهُم مَشْکُورا"﴿۱۹﴾کُلّا" نُمِدُّ هَؤلاءِ وَ هٰؤُلاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّکَ وَ مَا کَانَ عَطَاءُ رَبِّکَ مَحْظُورا" ﴿۲۰﴾ انظُر کَیْفَ فَضَّلنَا بَعْضَهُمْ عَـلَیٰ بَـعْضٍ وَ لَلآخِرَةُ اَکْبَرُ دَرَجَاتٍ وَ اَکْبَرُ تَفْضیلا"﴿۲۱﴾﴾[اسراء: ۲۱-۱۸]

ترجمه: هر کس که دنیای زودگذر (این جهان) را بخواهـد (و تـنها برای زندگی در آن کار کند)، آن اندازه که خود می‌خواهیم و به هر کس که صلاح می‌دانیم، هر چه زودتر در دنیا به او عطا خواهیم کرد. بدنبال آن، دوزخ را بهرهٔ او می‌کنیم که به آتش آن می‌سوزد. در حالی که (به سبب کارهائی که در دنیا کرده است) مورد سرزنش است و (از رحمت خدا) رانده و مـانده است* و هـرکس (دنـیای جـاودانـهٔ) آخـرت را بخواهد و برای (بدست آوردن) آن تلاش شایستهٔ خود را نشان دهد، در حالی که مؤمن باشد، تلاش چنین کسانی بدون پاداش (و بی اجر) نمی‌ماند* و ما هر یک از ایشان (که طلب آخرت می‌کنند) و از آنان (که دنیا را در این جهان می‌پرستند) از بخشایش پروردگارت (بهرمند می‌گردانیم و) کمک می‌رسانیم و (کافر و مؤمن را براین خوان یـغما می‌نشانیم. (چرا که در صـورت رعـایت اسباب و عـلل) بـخشایش پروردگارت، هرگز (ازکسی باز داشته نشده است و از او) ممنوع نگشته است* ببین! چگونه برخی (از مردم) را بر برخـی دیگـر (در هـمین دنیای ناچیز بسبب تفاوت کوشش و تـلاش آنـها) بـرتری داده‌ایـم و (یکی را شاه، دارا، دانا... و یکی را نوکر، نادار، نادان... کرده‌ایم و اما بدان که در دنیای جاویدان و ارزشمند) در آخرت، درجات، بزرگتر و برتریها سترگ‌تر است* (و تفاوتها و فاصله‌ها بیشتر است؛ چراکه آنجا سرای جاویدان است و بهشت و در حالت عظیم آن در میان است.

پس ای انسان! برای آن به مسابقه بپرداز و شبانه روز بکوش). در این آیه‌ها، خداوند سبحان بیان می‌فرماید که اهل بهشت و آخرت، بیشتر از اهل دنیا بر یکدیگر فضیلت و برتری دارند و مرتبهٔ آخرت بیشتر از جایگاه و رتبهٔ این دنیا می‌باشد.(۱)

برادر و خواهر بزرگوارم، بدان که: فضیلت باغها و بوستانها و نعمتهای بهشت در فضیلت و برتری خوبیها، کاخها و قصرها، درختان و میوه‌ها و زنان و همسران اهل بهشت است. خداوند می‌فرماید: ﴿فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبان﴾ [الرحمن: ۳۶]

ترجمه: پس کدام یک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب و انکار می‌کنید؟ بعد از تعریف آنها فرمود: ﴿وَ مِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾[الرحمن: ۶۲]

ترجمه: جدای از باغهای پیشین، باغهای دیگری وجود دارد.

یعنی باغهای بعدی، از نظر مقام و منزلت و آراستگی از دو باغ و دو جنت قبلی، در درجهٔ کمتری قرار دارند.

اما در مورد میوه‌های بهشت، در دو آیهٔ قبلی می‌فرماید: ﴿فِيهِمَا مِنْ كُلِ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ [الرحمن: ۵۲]

ترجمه: در آنجا از هر میوه‌ای، انواع و اقسامی موجود است.

خداوند متعال در آیهٔ مزبور بیان کرده که: برای هر نوعی از میوه‌ها دو شکل و دوگونهٔ متفاوت وجود دارد. اما در بیان اوصاف دو باغ و دو جنت آخری به معرفی میوه می‌پردازد، با ذکر نوع آنها، چنان که

۱- مجموعه الفتاوای ابن تیمیه را که در این زمینه می‌باشد ۱۸۸/۱۱، مطالعه فرمائید

می‌فرماید، ﴿فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ﴾[الرحمن: ۶۸]

ترجمه: درآن باغها انواع میوه‌ها و از جمله خرما و انار است.

اما در مورد اثاثیهٔ ساختمانهای بهشت، می‌فرماید: ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾[الرحمن:۵۴]

ترجمه: اهل بهشت بر فرشهائی تکیه می‌زنند و لم می‌دهند که آسترهای آنها از ابریشم ضخیم است. و میوه‌های رسیدهٔ باغهای بهشت نزدیک و در دسترس آنها است.

و در آیهٔ دیگری می‌فرماید: ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ﴾[الرحمن: ۷۶] ترجمه: اهل بهشت بر بالشهای نگارین گرانبهای سبزرنگ تکیه می‌زنند و بر فرشهای نقش دار بی مانند بسیار زیبا لم می‌دهند.

هیچگونه تردیدی وجود ندارد که فرشهای بافته شده از زخرف و استبرق از عبقری بهترند.

همچنین، خداوند متعال به معرفی حوران بهشتی و سرسبزی و شادابی باغهای بهشت، چنان‌که در آیات قرآن مجید آمده، پرداخته و آنها را تعریف و تمجید نموده است.

آری؛ این همه فضیلت و برتری و شأن و شکوت فقط به سبب دلداری و دلجوئی بندگان مؤمن صالح و نیک خداوند و پاداشی که در اثر زندگی پربار در این دنیا و تحمل سختیها و مشقاتی که در راه پروردگار به آنها رسیده، برایشان در نظرگرفته شده است. و همچنین پاداشی است برای کسانی که در مقابل ناملایمات این دنیا صبر نموده‌اند و در میان بی دینها و اهل دنیا تنها و بی کس زندگی کرده و بر

کتاب خدا و پایبندی به سنت رسول الله ثابت قدم و استوار بوده‌اند.

از جمله احادیثی که بر تفاوت درجات اهل جنت دلالت می‌نماید، حدیث مغیره بن شعبه می‌باشد که، می‌گوید: رسول خدا ﷺ فرمود: **سأل موسى ربه: ما أدنى أهل الجنة منزلة؟ قال: هو رجل يجئ بعدما أدخل أهل الجنة الجنة. فيقال له: ادخل الجنة. فيقول: اى رب؟ وكيف؟ و قد نزل الناس منازلهم، و أخذوا أخذاتهم؟ فيقال له: أترضى أن يكون لک مثل ملک، ملک من ملوک الدنيا؟ فيقول: رضيت رب، فيقول: لک ذلک و مثله، و مثله و مثله و مثله، فقال فى الخامسة: رضيت رب. فيقول: لک هذا و عشرة أمثاله، و لک ما اشتهت نفسک، و لذت عينک فيقول رضيت رب. قال [أى موسى]: رب فأعلاهم منزلة؟ قال: أولئک الذين أردت، غرست كرامتهم بيدى و ختمت عليها، فلم ترعين، و لم تسمع أذن، و لم يخطر على قلب بشر» قال: و مصداقه فى كتاب الله عزوجل: «فلا تعلم نفس ما أخفى لهم من قرة أعين»**(۱)

ترجمه: موسی علیه السلام از پروردگارش سؤال نمود که در پائین‌ترین مرتبهٔ اهل بهشت چه کسی است؟ فرمود: آن مردیست که بعد از وارد شدن اهل بهشت به بهشت می‌آید و به او گفته می‌شود که به بهشت وارد شو، می‌گوید: ای پروردگارم! چگونه وارد شوم که مردم به جایگاههای خویش فرود آمده و جا گرفته‌اند؟ و به او گفته می‌شود آیا راضی می‌شوی که مانند سلطانی، پادشاهی شاهان دنیا به شما داده شود؟ می‌گوید پروردگارا! راضی شدم. پس می‌فرماید: برای تو

۱- صحیح مسلم ۱۷۶/۱

آن است و مانند آن و مانند آن و مانند آن و مانند آن و بار پنجم می‌گوید: پروردگارا! راضی شدم. سپس می‌فرماید برای تو آنست و ده برابرش. و برای توست آنچه که دلت آرزو نموده و به چشمت لذت بخش می‌آید. می‌گوید راضی شدم. (موسی) گفت پروردگارم! پس در بالاترین مرتبه چه کسانی هستند؟ می‌فرمایند: آنها کسانی‌اند که نهال کرامت شان راکه بدست خویش نشاندم و بر آن مُهر زدم، پس چشمی ندیده و گوشی نشنیده و در اندیشهٔ بشری خطور ننموده است.

و مصداق این روایت در کتاب خداوند موجود است که می‌فرماید: نمی‌داند هیچ نفسی آنچه که مخفی نموده برای آنان از خنکی چشم.

بنابراین، بهشت و طبقات و مرتبه‌های بلند و جایگاه‌های شایسته‌اش، برای کسی که دارای اندیشه‌ای بینا، وگوشی شنوا باشد آماده شده‌اند. قسم به ذات یگانه اللّه که رقابت برای بدست آوردن این همه نعمتهای جاویدان در انجام طاعات و عبادات مورد ستایش و قبول خداوند می‌باشد، و برای رسیدن به آن خوبیها، لازم است که انسانهای مؤمن با یکدیگر درکارهای خوب و اعمال شایسته، مسابقه بدهند.

پس، کجا هستند آن اشخاص نیکوکار و طالبان مرتبه‌های بلند که به این مسابقهٔ بزرگ و مهم دعوت شده‌اند؟ در حالی که هنگام سفر فرا رسیده است[۱]

و إذا كانت النفوس كبارا"   تعبت في مرادها الأجسام

۱- ای که پنجاه رفت و در خوابی   مگر این چند روزه دریابی «سعدی»

وقتی نفسها بزرگ باشند، جسمها بدنبال هدف و آرزوهای آن خسته خواهند شد.

برادر و خواهر گرامی! فکر نکن که این همه نعمتهای ارزشمند و جاویدان بهشت، با خوشگذرانی و راحت‌طلبی، بدست خواهند آمد، خیر!: راه رسیدن به آنها دشوار و سخت و جاده آن طولانی و دراز است و دروازه آن با انجام کارهای دشوار که بر نفس گران و سنگین تمام می‌شود، احاطه شده است، بنابراین در عین حال که راه رسیدن به بهشت بسیار آسان است، هیچکس نمی‌تواند این مسیر دشوار را طی نماید، مگر شخصی که با ایمان کامل و اخلاص عمل کمر همت را محکم ببندد و از انجام هیچ عمل خیر و نیکوئی دریغ نورزد. بلکه؛ از جان و مال خودش نیز بگذرد تا به بهشت و نعمتهای بی پایانش برسد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: (**حفت الجنة بالمكاره و حفت النار بالشهوات**)[1] ترجمه: جنت با کارهای دشوار و جهنم با خواهشهای نفسانی پوشیده شده است.

والاترین مقام و منزلت جنت (وسیلة) است و آن مقامی است بسیار والا که به حکم اللّه به نبی ما محمد ﷺ عطا شده است، رسول خدا ﷺ می‌فرماید: (**اذا سمعتم المؤذن فقولوا مثل ما يقول ثم صلوا على، فإن من صلى عليّ صلاة صلى اللّه عليه عشراً، ثم سلوااللّه تعالى لى الوسيلة فإن من سأاللّه لى الوسيلة حلت له الشفاعة**)[2]

ترجمه: هرگاه صدای اذان را از مؤذن شنیدید، پس مثل آنچه او

۱- البخاری و مسلم

۲- مسلم: ۱/۱۷۶

می‌گوید، بگویید، سپس بر من درود و صلواة بفرستید، زیرا هر کسی که بر من درود بفرستد، خداوند بر او ده مرتبه رحمت نازل می‌کند، بعد، از خداوند برای من وسیله را سؤال کنید، زیرا کسی که ازخداوند برای من وسیله را طلب کند، شفاعت من برای او حلال خواهد شد.

رسول خدا ﷺ به ما خبر داده است که: شهدای در راه خدا، کسانی هستند که آن درجات بلند را در بهشت بدست می‌آورند، چنان که می‌فرماید: (**افضل الشهداء الذین یقاتلون فی الصف الأول، فلا یلفتون وجوههم حتی یقتلوا، و أولئک یتلبطون فی الغرف العلی من الجنة، یضحک إلیهم ربک، فإذا ضحک ربک إلی عبد فی موطن فلا حساب علیه**)[۱]

ترجمه: افضل‌ترین شهداء کسانی می‌باشند که در صف اول، جهاد می‌نمایند، و روی خود را از جهاد بر نمی‌گردانند تا اینکه کشته شوند، و آنها روی خود را متوجه جنگ خواهند نمود تا کشته شوند، و آنها در کاخهای بلند جنت جای داده می‌شوند و خداوند به چهرهٔ آنان تبسم می‌نماید و کسی که خداوند با او در جایی بخندد بر او هیچ حسابی نخواهد بود.

ای بندهٔ خدا! می‌توانی تصور کنی که خداوند عزیز، مقام و منزلت تو را در بهشت مانند انبیاء و شهداء بلند و رفیع گردانیده است؟ و این از توان خداوند قادر و بزرگ خارج نیست، اگر تو با خداوند صادق باشی و دعوت داعی او را اجابت کنی هنگامی که می‌فرماید: ﴿يَا قَوْمَ

۱- صحیح الجامع: ۱/۳۶۳

إِنَّمَا هٰذِهِ الْحَيَاةُ الْدُنْيَا مَتَاعٌ وِإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُالْقَرَارِ، ﴿۳۹﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحاً مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَأُوْلَئِکَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۴۰﴾﴾[غافر: ۴۰-۳۹]

ترجمه: ای قوم من! این حیات دنیوی کالای ناچیزی (و توشهٔ اندکی و خوشی آنی) است. و آخرت سرای ماندگاری و استقرار است.* هرکس عمل ناشایستی انجام دهد، (در آخرت) جز به همان اندازه، کیفر داده نمی‌شود، ولی هرکس کار خوبی انجام دهد. خواه مرد باشد یا زن- به شرط اینکه مؤمن باشد- چنین کسانی به بهشت می‌روند و در آنجا نعمت و روزی به ایشان، بدون حساب و کتاب عطا می‌گردد.

درختان و میوه‌های بهشت

و از جمله‌ی نعمتهای جاویدان بهشت، انبوه درختان و فراوانی میوه‌ها و ثمره‌ها و پرندگان گوناگون آن می‌باشد، قدر و ارزش درختان جنت را کسی جز خالق و آفریننده آن نمی‌داند، درختان میوه آن، دارای شاخه‌های زیاد و ساقه و ریشه‌های طولانی می‌باشند، که خداوند آنها را زیبایی بی نظیر و شگفت‌انگیزی عطا نموده است، رنگهای آن بسیار دل‌انگیز و دارای ظاهری تازه و سایه‌هایی طویل و میوه‌هایی شیرین می‌باشند که مانند آن بر هیچ فکری خطور نکرده و نه چشمی آنرا دیده و نه گوشی آنرا شنیده است.

برادر عزیز و خواهر گرامی، چنین تصور کن که صاحب یکی از آن درختهای زیبا و پر ثمر بهشت هستی؛ چقدر خوشحال و مسرور

خواهی شد؟

درختان جنت بسیار زیاد و متنوع وگوناگون می‌باشند، بعضی از آنها انار، بعضی انگور، بعضی سدر و بعضی دیگر موز هستند، خواننده گرامی تصور نکن که میوه‌های بهشت، مانند میوه‌های فانی این دنیا می‌باشند، بلکه میوه‌های بهشت تنها در اسم، با میوه‌های این دنیا مشابهت دارند، چنانکه از ابن عباس نیز بر این موضوع تأکید نموده است.

اما شکل و رنگ و طعم ومزه آنها راکسی جز خالق آنها نمی‌داند.

خداوند عزوجل می‌فرماید: ﴿إِنَّ لِلْمُتَقِينَ مَفَازا" ﴿٣١﴾ حَدائِقَ وَ أَعْنَابَا" ﴿٣٢﴾﴾[نساء ۳۲-۳۱]

ترجمه: مسلما" پرهیزگاران، رستگاری (از دوزخ) و دستیابی (به بهشت)، بسرۀ ایشان می‌گردد.

و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿فَبِايِ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبان﴾[الرحمن: ۶۹]

ترجمه: پس کدام یک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب و انکار می‌نمایید؟!

همچنین می‌فرماید: ﴿وَاَصْحَابِ الْيَمِينْ مَا اَصْحابُ الْيَمِين ﴿٢٧﴾ فِی سِدْرٍ مَخْضُود ﴿٢٨﴾ وَ طَلْحِ مَنْضودٍ ﴿٢٩﴾ وَ ظِلٍ مَمْدود ﴿٣٠﴾ وَ مَاءٍ مَسْكُوب ﴿٣١﴾ وَ فَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾﴾ [واقعه ۳۲-۲۷]

سمت راستیها! چه سمت راستیهائی؟! (اوصاف مواهب و نعمتهایشان در بیان نمی‌گنجد) در (سایۀ درخت) سدربی خار آرمیده‌اند، در سایۀ درختان موزی بسر می‌برند که میوه‌هایش روی هم ردیف و چین و چین افتاده است، و در میان سایه‌های فراوان وگسترده

وکشیده (خوش و آسوده‌اند) و درکنار آبشارها و آبهای روان بسر می‌برند که زمزمهٔ آن گوش جان را نوازش می‌دهد و منظرهٔ آن چشم انسان را روشنی می‌بخشد، و در میان میوه‌های فراوان هستند.

آری، سِدر جنت بدون شاخه‌های تیز و خار است، و موز آن ردیف وروی هم چیده و مهیا و آماده خوردن می‌باشد، و به هیچ خستگی و زحمتی نیاز ندارد.

یا طیبها تیک الثمار و غرسها　　فی المسک ذاک الترب للبستان

و کذلک الماء الذی یسقی به　　یا طیب ذاک الورد للظمآن

ترجمه: ای طبیب! بیائید بنگرید، پاکیزگی و بوی خوش میوه‌ها و درختانی راکه خاک آن، خاک خوشبوی بهشت است.

و پاکیزگی آبی راکه با آن آبیاری شده‌اند و زلال آب چشمه‌ای راکه تشنگان می‌نوشند.

پس کدام نعمت، بهتر از این نعمتها است؟ و کدام تجارت، سودمندتر از این تجارت است؟

فیا أیها القلب الذی ملک الهوی　　أزمته حتی متی ذا التلوم

و حتامَ لا تصحو و قد قرب المدی　　و دانت کؤس السیر و الناس نوم

اهذا هو الربح الذی قد کسبته!　　لعمرک لا ربح و لا الأصل یسلم

ترجمه: پس ای قلبی که خواهشها تو را درکنترل خود درآورد! تا کی ملامت و جفا پیشه می‌کنی!؟

و تا چه هنگام از خواب غفلت بیدار نمی شوی!؟ وقت رفتن و کوبیدن طبل سفر فرا رسیده و مردم هنوز در خوابند.

آیا این همان فایده‌ای است که تو آن راکسب کرده‌ای؟ سوگند به

زندگانی تو که اصل و سود هر دو سالم نمی مانند.

پس برادر و خواهر گرامی، این لحظات باقیمانده عمر خود را برای انجام اعمال صالح و کارهای نیک غنیمت بشمار، و مواظب باش! دنیا تو را فریب ندهد، زیرا این دنیا و آنچه در آن است، مانند ابرتابستانی است که زود از بین می‌رود، و راه اهل تقوا را پیش گیر تا از میوه‌های فراوان جنت، بهره‌مند شوی، خداوند متعال می‌فرماید: ﴿**مُتکِئینَ فِیهٰا یَدْعون فِیهٰا بِفٰاکِهَةٍ کَثِیرَةٍ وَ شَراب**﴾[ص:۵۱]

ترجمه: در آنجا (راحت و آسوده بر تختها) تکیه می‌زنند و میوه‌های فراوان و نوشیدنیهای زیادی را می‌طلبند.

و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿**وَ فٰاکِهَةٍ مِمّا یَتَخَیَّرونَ**﴾[واقعه:۲۰]

ترجمه: (نوجوانان بهشتی برای آنان می‌گردانند) هر نوع میوه‌ای را که برگزینند.

و همچنین می‌فرماید: ﴿**اِنَّ الْمُتَقِینَ فِی ظلالٍ وَعُیُون ﴿۴۱﴾ وَ فَواکِه مِمٰا یَشْتَهُونَ**﴾ [مرسلات ۴۲-۴۱]

ترجمه: پرهیزگاران در زیر سایه‌ها و در کنار چشمه سارانند و در میان میوه‌هائی که بخواهند و آرزو کنند.

میوه‌های جنت میوه‌هایی خوشمزه هستند که هرگز فاسد نمی‌شوند، درختان جنت همواره پر ثمر و سر سبز و در هر حال دارای سایه‌های طولانی می‌باشند.

شکل و اندازه میوه‌های بهشت مشابه هم هستند، بجز این که طعم و مزه آنها با هم متفاوت است و این براثر ظرافت و دقت بکارگرفته شده در به ثمر رسانیدن و پخته شدن آنها است که نشانهٔ قدرت پروردگار در

خلقت آنهاست. خداوند می‌فرماید: ﴿**كلَّمَا رُزِقُوا منْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِزْقا" قَالُوا هَذَا الَّذى رُزِقْنَا مِن قَبْلُ وَ أُتوا بِهِ مُتَشَابِها**"﴾[بقره:۲۵]

ترجمه: هرگاه بعضی از میوه‌های آن (بهشت) به ایشان (اهل جنت) عطا شود، می‌گویند: پیشتر این (نعمت) نصیب ما شده بود و همسان آن را آورده‌اند. (چه، چنین میوه‌هائی در جنس و شکل یکی بوده ولی طعم و مزه جداگانه‌ای دارند)

و در میان درختان بهشت، چنان درختانی هستند که سایهٔ آنها این قدر طولانی است که یک شخص سوار اگر به مسافت یکصد سال در زیر سایه آن راه برود، مسافت آن تمام نمی‌شود.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: (**إن فی الجنة لشجرة یسیرالراکب الجواد المضمر السریع مائة عام و ما یقطعها**)[1]

ترجمه: در بهشت درختی وجود دارد که اسب سوار، اسب تیزروی خود را صد سال در سایهٔ آن می‌راند، ولی نمی‌تواند مسافت آن را به پایان برساند.

و خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید: ﴿**وَ ظِلٍّ مَمْدُود**﴾[واقعه: ۳۰]

ترجمه: و (اهل بهشت) در میان سایه‌های فراوان و گسترده و کشیده (خوش و آسوده‌ند) و از جملهٔ این درختان جنت، درختی بنام سدرةالمنتهی وجود دارد: که اللّه تعالی در مورد آن می‌فرماید: ﴿**وَ لَقَدْ رآهُ نَزْلَةً أُخرىٰ ﴿۱۳﴾، عِند سِدرَةِ الْمُنْتَهىٰ**﴾[نجم: ۱۴-۱۳]

ترجمه: او که باردیگر (در شب معراج) وی را نزد سدرةالمنتهی

۱- البخاری ۴۱۶/۱۱ و مسلم ۲۱۷۶/۲

دیده است.

رسول خدا ﷺ در حدیث معراج می‌فرماید: (**ثم انطلق بی – أی: جبریل – حتی انتهی إلی سدرة المنتهی و نبقها فلال هجر، و ورقها مثل آذان الفیلة، تکاد الورقة تغطی هذه الأمة فغشیها ألوان لا أدری ماهی، ثم أدخلت الجنة، فإذا فیها جنابذاللؤلؤ و اذا ترابها المسک**)(۱)

ترجمه: بعد جبرئیل(ع) مرا به همراه خود برد تا این که به سدرة المنتهی رسید... میوه هایش به بزرگی کوزه‌های هجر و برگهایش مانند بزرگی گوشهای فیل بود، چنان بزرگ که نزدیک بود برگهای آن امت را تحت پوشش درآورد. ناگاه به رنگهایی درآمدند که نمی دانستم چه است، سپس وارد بهشت شدم و در آن با گنبدهایی که از مروارید ساخته شده بود روبرو شدم، و خاک جنت از مشک بود. و از جمله‌ی درختان جنت، آنهایی هستند که لباسهای اهل جنت از آن درست می‌شود.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «طوبی، درختی است در جنت، که به اندازه مسافت صد سال است، که لباس اهل جنت از شاخه‌های آن درست می‌شود»(۲)

آنچه که به زیبایی و منظرهٔ درختان جنت می‌افزاید، این است که، ساقه‌های آنها از طلا می‌باشند، چنانچه رسول محبوب ﷺ می‌فرماید: «**ما فی الجنة شجرة إلا و ساقها من ذهب**»(۳)

۱- صحیح الجامع ۸۲/۴ و الحدیث فی الصحیحن

۲- السلسلة الصحیحة ۶۳۹/۴ ۳- صحیح الجامع ۲۵۰/۵

ترجمه: در جنت درختی نیست، مگر این که ساقه‌های آن از طلا می‌باشد.

اللّه اکبر! میوه‌های جنت چقدر لذیذ و درختهایش چقدر زیبا می‌باشند! پس مبارک و خوشی باد برای کسی که نهال آن درختان را در دنیا، با ذکر اللّه و تهلیل و تسبیح و تحمید و تکبیر اللّه تعالی بخوبی کاشته باشد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «**لقیت ابراهیم لیلة أسری بی فقال: یا محمد، أقرئ امتک أن الجنة أرض طیبة التربة عذبة الماء، و أنها قیعان، و أن غراسها: سبحان اللّه، و الحمدللّه، و لا إلا اللّه، و اللّه اکبر**»(۱)

ترجمه: «با ابراهیم در شبی که به معراج برده شدم، ملاقات نمودم، به من گفت: ای محمد! به امت خود بگو که خاک جنت خوشبو و آب آن شیرین می‌باشد، و همانا جنت زمینی خالی و صاف است، که وسیله‌ی کاشتن آن: سبحان اللّه. و الحمد للّه، و لا اله إلا اللّه، و اللّه اکبر می‌باشد».

پس، برادر و خواهر گرامی! تا می‌توانی در جنت درختانی برای خودت بکار، باغهایی پر از درخت با آسانترین اذکار، ذکرهایی که از نظر کلمه سبک و آسان می‌باشند.

اما اکثر امت از یاد آنها غافل و روزگار خود را با سخنان بیهوده و لهو و حرام می‌گذرانند آن اشخاصی که از آخرت غافل اند و تنها به کاشت و برداشت این دنیا مشغول هستند و بهره و نعمتهای آخرت را فراموش

۱- صحیح الجامع ۳۴/۵

کرده‌اند، بدرستی، افرادی بیچاره و بی نصیب می‌باشند که تلاش برای رسیدن به آرزوهای طولانی و محبت این دنیا، همواره آنها را از احسان و نعمتهای بیکران و جاودان بهشت غافل گردانیده است تا وقتی که مرگ به سراغ آنها می‌آید و زمانی از خواب غفلت بیدار می‌شوند که دیگر فایده‌ای ندارد. چنانچه شاعر می‌سراید:

بخلت بشئ لا يضرک بذله　و جدت بشئ مثله لا يقوم
بخلت بذا الحظ الخسيس دناءة　و جدت بدار الخلد لو كنت تفهم
و بعت نعيما لا انقضاءله ولا　نظير ببخس عن قريب سيعدم

ترجمه: نسبت به چیزی که بذل و بخشش آن به تو ضرر نمی رساند بخل ورزیدی و در عوض سخاوت کردی در دادن چیزی که مانند آن دوباره بدست نمی آید.

اگر واقعا" درک کنی، می‌فهمی که از شدت فرومایگی نسبت به این سهم ناچیز بخل کردی و در عوض سرای جاویدان بهشت را از دست دادی.

نعمت و سعادتی را که پایانی و شبیه و مثالی ندارد در برابر چیزی بی ارزش که به زودی تمام خواهد شد به ارزانی فروختی .

از رسول خدا ﷺ روایت شده است که: «**انه كان يوما" يحدث و عنده رجل من أهل البادية: أن رجلا" من أهل الجنة أستأذن ربه في الزرع فقال له: أولست فيما شئت، قال: بلى! ولكن أحب أن أزرع. فأسرع و بذر فبادر الطرف نباته و استوآؤه و استحصاده و تكويره أمثال الجبال؛ فيقول الله: دونک يا ابن آدم فإنه لا يشبعک شئ. فقال الأعرابي يا رسول الله! لا نجد هذا الا قرشيا" او أنصاريا". فإنهم أصحاب زرع. فأما نحن فلسنا بأصحاب**

زرع، فضحک رسول الله ﷺ»[1]

ترجمه: روزی مردم را ارشاد می‌نمود، مردی بادیه نشین حضور داشت. آن حضرت ﷺ فرمودند: «مردی از ساکنان بهشت، از خداوند اجازه می‌خواهد که در بهشت کشاورزی کند، خداوند می‌فرماید: آیا در رفاه و خوشی نیستی؟ و در باغهای بهشت زندگی نمی‌کنی؟ (که باز هم می‌خواهی کشاورزی کنی؟)، گفت: بله، اما دوست دارم کشاورزی کنم. (به او اجازه می‌دهد)، بلافاصله دست بکار می‌شود، بذر (گندم) می‌پاشد هنوز دانه پاشی را تمام نکرده، ازگوشهٔ دیگر زمین جوانه سبز شده و رشد می‌کند و به مرحله برداشت و درو می‌رسد. و مانند (خرمن) کوهها محصول برداشت می‌کند، آنگاه خداوند متعال می‌فرماید: بگیر ای ابن آدم! تو را چیزی سیر نمی کند.

مرد صحرا نشین که در محضر رسول الله ﷺ نشسته بود، گفت: یا رسول خدا! این مرد (بهشتی) یا از مردم قریش یا انصاری و یا از ساکنین مدینه است، زیرا فقط اینهاکشاورز هستند، اما ما صحرانشینان (در این دنیا) کشاورزی بلد نیستیم. که در آنجا (بهشت) تقاضای کشاورزی کنیم، پیامبر ﷺ (با شنیدن سخن این مرد) خندیدند.

هیئت و شکل اهل بهشت

خداوند تبارک و تعالی، اهل جنت را به کاملترین صورت که بشر را بر آن خلق کرده، آفریده و آن صورت و شکل و هیئت حضرت آدم

۱- البخاری ۴۸۷/۱۳

علیه السلام می‌باشد، و این آفرینش به این علت است تا سعادت اهل بهشت را در نعمتهای جاویدان همیشگی خود کامل نماید.

همچنانکه خداوند چهره‌های اهل بهشت را به بهترین صورت آفریده، اخلاق آنها را نیز، بهترین وزیباترین اخلاق قرار داده‌اند، زیرا اهل جنت دارای اخلاق نیکوی یک مرد می‌باشند: چنان که آن حضرت ﷺ می‌فرماید: «**أخلاقهم علی خلق رجل واحد، علی صورة أبیهم آدم سِتوّن ذراعاً فی السماء**»[1]

ترجمه: اخلاقشان مانند اخلاق یک مرد می‌باشد، به شکل پدرشان آدم ؑ شصت متر - به درازای - آسمان می‌باشند.

این زندگی راحت و آسوده در بهشت که سرشار از محبت و صفا و صمیمیت و برادری و الفت می‌باشد، چقدر زیبا و شیرین است، چنان که خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید: ﴿**وَ هُدُوا إِلَی الطَّیِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَ هُدُوا إِلیٰ صِراطِ الْحَمِید**﴾[حج: ۲۴]

ترجمه: آنان (اهل بهشت) به سوی (گفتن) سخنان زیبا، و راه (انجام کارهای) پسندیده می‌گردند. و همچنین می‌فرماید ﴿**لا تَسْمَعُ فِیهَا لاغِیَةً**﴾[غاشیه: ۱۱]

ترجمه: در آنجا سخن یاوه‌ای نخواهند شنید.

در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿**وَنَزَعْنَا ما فِی صُدُورِهِم مِنْ غِلٍّ اخْوَاناً عَلَی سُرُرٍ مُتَّقابِلِینَ**)[حجر:۴۷]

ترجمه: و کینه توزی و دشمنی را از سینه‌های آنها (اهل بهشت)

۱- صحیح مسلم ۲۱۷۹/۴

بـیرون مـی‌کشیم و (اهـل جـنت) بـرادرانـه بـر تـختها روبـروی هـم می‌نشینند.

در بهشت هیچ گونه کینه و خصومت و دشمنی، بغض و حسادت و اختلافی، بین اهل جنت وجود ندارد و در آنجا مشاجره وجنگ و نزاعی رخ نمی‌دهد، بلکه، آنجا جایگاه محبت و الفت و رحمت و سکینه و آرامش قلب است. رسول خدا ﷺ در وصف اهل جنت فرموده‌اند، که آنها همه جوانانی ۳۳ ساله هستند چنانکه آنحضرت ﷺ می‌فرماید: «**يدخل أهل الجنة جردا" مردا"، كأنهم مكحلون، أبناء ثلاث و ثلاثين**»(۱)

ترجمه: اهل بهشت به صورت برهنه و بدون مو (و بدون ریش و سبیل و موی بدن) وارد بهشت می‌شوند، چنان که گویی چشمهای آنها سرمه زده و مانند مردان سی و سه ساله به نظر می‌رسند.

صفت خوب دیگری که اهل بهشت از آن بهرمند می‌باشند، این است که، آنها آب دهان و آب بینی ندارند، نه مدفوع می‌کنند و نه می‌خوابند، رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «**النوم أخوالموت و لاينام أهل الجنة**»(۲)

ترجمه: خواب، برادر مرگ است و اهل بهشت نمی‌خوابند.

پس، اهل ایمان در این دنیا چقدر تنها و ناشناخته می‌باشند، آنها با اطمینان قلب به سوی نعمتهای زیبای بهشت می‌روند و زبان حالشان می‌گوید:

۱- صحيح الجامع ۳۳۷/۶ ۲- السلسلة الصحيحة ۷۴/۳

لاخیر فی العیش مادامت منغصة لذاته بـاذکـار المـوت و الهـرم

در زندگی این دنیا خوشی نیست، مادامی که لذات آن با ذکر موت و پیری تلخ شود و یقینا" عیش و زندگی حقیقی مؤمنان، در خانه همیشگی بهشت جاوید می‌باشد در جایی که پیری جوانی آنها را و مرگ نعمتها و زندگی ابدی آنان را نمی‌گیرد.

پس ای بنده خدا! چشمهایت را برروی حقایق دنیا باز کن! تا آرزوهای طولانی و غرور جوانی، تو را در خواب غفلت فرو نبرد، زیرا آرزوها و خواهش‌های این دنیا تمامی ندارد و برآورده نخواهد شد، آگاه باش!که بعد از جوانی، پیری، بعد از پیری، مرگ و بعد از آن داخل قبر می‌شوی و به حساب و کتاب این دنیای تو رسیدگی می‌شود، یا اعمال نیک و عبادت تو در این دنیا این قدر زیاد است که به بهشت می‌روی و نعمتهای جاویدان آن نصیب تو می‌شود یا اینقدر اعمال ناشایست و نافرمانی در این دنیا انجام داده‌ای که به دوزخ داخل می‌شوی و عذابش دامن تو را می‌گیرد.

از خداوند بخشنده، عفو و عافیت و حسن خاتمه را مسئلت دارم.

زنان اهل بهشت

در این دنیا همانند و نظیری برای زیبایی و حسن جمال زنان بهشتی نمی توان یافت، آنان، دارای چشمهایی درشت و سیاه و گونه‌هائی درخشنده هستند که شادابی و تازگی همواره از رخسار آنها می‌تراود. نگاه‌های آنها سحر کننده و دید چشمهایشان بطرف پائین است و بجز از شوهران خود به کسان دیگر نگاه نمی‌کنند چنانچه الله تعالی

می‌فرماید: ﴿وَ حُورٌ عِینٌ۝كأمثالِ اللّؤلؤ الْمَكنُونِ۝﴾[واقعه: ۲۳-۲۲]

ترجمه: و حوریان (بهشت) چشم درشت بهشتی دارند. همانند مروارید میان صدف هستند.

و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿كأنهُنَّ الْیَاقُوت وَ الْمَرجَان﴾[الرحمن:۵۸]

ترجمه: انگار که آن حوریان (بهشت، مانند) یاقوت و مرجان هستند.

و همچنین می‌فرماید: ﴿كأنهُنَّ بیض مَكْنُون﴾[صافات: ۴۹]

ترجمه: انگار آنها تخمهای (شترمرغ) هستند که (در زیر بال و پر شترمرغ) پنهان (از دید مردم و گرد و غبار) باشند.

سفیدی چشمهای آنان با سیاهی همراه است و اندامشان بسیار زیبا و لطیف می‌باشد، در روایتی از آنحضرت ﷺ آمده است «**ولكل و احد منهم زوجتان یری مخ سوقهما من وراءالحم من الحسن**»(۱)

ترجمه: برای هر کدام از مردان اهل بهشت دو همسر می‌باشد که از زیبایی، مغز ساقهایشان از پشت گوشت دیده می‌شود.

و رسول خدا ﷺ در حدیثی دیگر می‌فرماید: «**لوا طلعت امرأة من نساء أهل الجنة إلى الأرض لملأت ما بینهما ریحا" ای (المشرق و المغرب) و لأضاءت ما بینهما و لنصیفها علی رأسها خیر من الدنیا و ما فیها**»(۲)

۱- صحیح البخاری مع الفتح ۳۱۸/۶

۲- رواه مسلم و انظر الترغیب ۵۳۲/۴

ترجمه: اگر زنی از زنان جنت به زمین سر می‌کشید، ما بین آن، یعنی (مشرق و مغرب زمین) را از بوی خوشش پر می‌کرد، و ما بین آن دو را منور و نورانی می‌نمود و ارزش روسری که بر سرش می‌باشد، از دنیا و آنچه در آن است. بیشتر است.

برادر و خواهر گرامی! باید آگاه باشی که این همه نعمتهای جاویدان و ابدی بهشت، جز به اطاعت و عبادت پروردگار، و مقدم داشتن رضایت خداوند بر رضای خود، باادای نمازها و ذکر اذکار و تسبیح و بلند شدن وقیام برای عبادت در تاریکی‌های شب بدست نمی‌آید.

مالک بن دینار می‌گوید: هر شب آیاتی از سوره‌های قرآن را می‌خواندم، یک شب خواب رفتم، در خواب، دختری بسیار زیبا را دیدم که در دستش تکه‌ای کاغذ بود، به من گفت، آیا دوست داری بخوانی؟ گفتم: بلی: کاغذ را به من داد، دیدم در آن اشعار ذیل نوشته شده است:

لهاک النوم عن طلب الأمانی و عن تلک الأوانس فی الجنان
تعیش مخلدا" لاموت فیها و تلهو فی الخیام مع الحسان
تنبه فی منامک إن خیرا" من النوم التهجد بالقرآن

ترجمه: خواب غفلت تو را از تلاش و رسیدن به آرزوها و از دسترسی به دوشیزگان بهشتی باز داشته است.

در آن بهشت برای همیشه جاویدان زندگی می‌کنی، در خیمه‌ها با زنان سیمین بدن بهشتی به عشرت به سر می‌بری.

از خواب (غفلت) بیدار شو! شب را با تلاوت قرآن در نماز سپری کردن، بهتر از خواب است.

زنان بهشت همه دوشیزه هستند که هیچ کسی، از انسان و جن، به آنها دست نزده است. چنانکه اللّه تعالی می‌فرماید: ﴿إِنّا أَنشأنَاهُنَّ إنشاء ۞ فَجَعَلْنَاهُنّ اَبْكَارا" ۞﴾ [واقعه: ۳۶-۳۵]

ترجمه: ما آنها را (حوران بهشتی را، در آغازکار، به این شکل زیبا و شمایل دلربا) پدیدارکرده‌ایم. ایشان را دوشیزگانی ساخته‌ایم (که پس از آمیزش، بکارت خود را باز می‌یابند!)

و کلمهٔ (عُرُبا") که در آیه ۳۷ سورهٔ واقعه آمده، به این معناست که زنان بهشت، شیفته و محبوب همسران خود هستند که به هنگام نزدیکی و همبستر شدن با شوهران خود، خوش برخورد و از نظر اخلاقی بسیار خوش اخلاق هستند.

و مبرد می‌گوید: زنانی که عاشق شوهرانشان هستند.

اخلاق زنان بهشت

اخلاق حوریان بهشت، بسیار عالی و پسندیده است، بی اندازه با شرم و حیا بوده و مردان بهشتی خود را دوست دارند، و همواره نگاه خود را از نامحرم دور نگه می‌دارند و خوش برخورد هستند.

خداوند در مورد آنان می‌فرماید: ﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ [الرحمن:۷۰]

ترجمه: در میان باغهای بهشت، زنان خوب و زیبا هستند.

خیرات جمع خیر و احسان جمع حسنه، بمعنی، نیک و خوب می‌باشد، پس، آنان دارای صفات و اخلاق و رفتار نیکو و خوب، و دارای حسن صورت و چهره می‌باشند. خداوند متعال می‌فرماید: ﴿حُورٌ مَّقصُورَاتٌ فِي الْخِيَام)[الرحمن:۷۲]

ترجمه: (زنان بهشت) سیاه چشمانی هستند که هرگز از خیمه‌ها بیرون (نمی‌شوند و اینجا و آنجا بدنبال کارهای ناپسند) نمی‌روند.

آری؛ زنان بهشت در خیمه‌ها، آراسته شده و فقط برای پذیرائی از همسران خود نشسته‌اند. کسی دیگر را نمی‌بینند، دوست ندارند غیر از شوهران خود به مردانی دیگر نگاه کنند و هوس نگاه کردن غیر از همسران خود به کسی دیگر را ندارند. زیرا که خداوند پاک بهترین زندگانی جاویدان و با صداقت و محبت واخلاص نسبت به شوهرانشان را به آنها عطا فرموده است. در قرآن کریم آمده است:

﴿وَ عِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾[صافات: ۴۸]

ترجمه: (مردان بهشتی) همسرانی دارند با چشمانی درشت و خمار آلود. (طرف) به سکون (را) به معنی بصر و بینائی می‌باشد، یعنی نگاه آنها و چشم آنها به سبب دوست داشتن و محبت شوهرانشان، همواره به سوی آنها می‌باشد.

آهنگ و موسیقی اهل بهشت

به زنان بهشت علاوه بر زیبائی دلنشین و لطافت اندام و ظرافت جسم و رخسارهای مسهور کننده و اخلاق و رفتار خوب و حسن سلوک، آهنگ و صوت دلنشین و موسیقی‌های گوش نواز نیز عطا شده است. خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ۝فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ﴾[روم:۱۵-۱۴]

ترجمه: روزی که قیامت بر پا می‌شود، مردم از یکدیگر جدا

می‌گردند (و گروهی سرنوشت جداگانه‌ای برای خود در جهان ابدی خواهند داشت و حال و وضع کافران، جدای از حال و وضع مؤمنان خواهد بود). گروهی که ایمان آورده‌اند و کارهای شایسته انجام داده‌اند. آنان در باغ بهشت، مالامال از شادی و سرور می گردند (و آثار شادمانی و سرور در تمام وجودشان آشکار است)

یحیی بن ابی کثیر می‌گوید: کلمه «الحبره» که در آیه آمده، معنی آن، لذت و سماء و گوش فرا دادن به آوازی خوش، می‌باشد.

أو ما سمعت سما عهم فیها غناء   الحـــور بـالأصوات و الألحـان
و اهـا" لذیـاک السـماع فکـم بـه   للقلب من طـرب و مـن أشـجان
واهـا" لذیـاک السـماع و طـیبه   مـن مـثل اقـمار عـلی اغـصان

ترجمه: آیا موسیقی آنان را بـا صـوت و لحـن و آواز و تـرنم حـوران بهشتی، نشنیده‌ای؟ افسوس بر آن ترنم و موسیقی که چقدر قلبها را به وجد آورده و جریحه دار نموده است!

افسوس بر آن ترنم و خوشی آواز حورانی کـه چـون مـاه بـر روی شاخه‌ها می‌درخشند!

ای بندهٔ خدا! این را هم باید بدانی که بهشت تنها با عمل بدست نمی‌آید، بلکه رسیدن به آن از جانب فضل و رحمت پروردگا راست که به هر کس بخواهدعطا می‌کند.

رسول اکرم ﷺ می‌فرماید: **«لن یدخل احداً منکم عمله الجنة» قالوا: و لا انت یا رسول الله؟ قال: ولا أنـا إلا أن یـتغمدنی اللّـه مَـنه بـفضل و**

رحمة»[1]

ترجمه: هرگز کسی از شما تنها به واسطه‌ی عملش داخل بهشت نمی‌شود. (بلکه باید رحم خدا شامل حال او باشد)

گفتند: ای رسول خدا! شما هم به واسطه‌ی عملت داخل بهشت نمی‌شوید؟ گفت: من هم وارد نمی‌شوم، مگر این که فضل و رحمت خدا شامل حالم باشد.

خداوند می‌فرماید: ﴿**فَلا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ**﴾[سجده:۱۷]

ترجمه: هیچ کس نمی‌داند، در برابر کارهائی که (مومنان) انجام می‌دهند، چه چیزهای شادی آفرین و مسرت بخشی برای ایشان پنهان شده است.

پس (با) که در آیه مذکور آمده (**بما کانوا یعملون**)، (با) سببی است، یعنی به سبب اعمالشان داخل جنت می‌شوند، خداوند متعال اعمالشان را بسبب فضل و رحمت خویش قرار داده تا آنان را بواسطهٔ آن داخل بهشت گرداند.

پس برادر و خواهر گرامی، اکنون، که دانستی، بهشت فقط با فضل و رحمت پروردگار نصیب بندگان می‌شود؛ این را هم باید بدانی که، رحمت و فضل خداوند با انجام دادن اعمالی که الله رب العزت از آنها خشنود می‌شود، بدست خواهد آمد.

بنابراین: برای انجام اعمال صالح و کارهای نیک، شتاب نما،

۱- صحیح مسلم: ۲۱۷۰/۴

دستورات پروردگار را بپذیر و حفاظت نما و به راه راست او حرکت کن، در این صورت رحمتهای بی دریغ و فراوان خداوند چنان بر تو می‌ریزد که بوسیله آنها در بهشت برین و فردوس اعلا و در قصرهای جنت داخل شوی.

فاسلک طریق المتقین   وظن خیراً بالکریم
و اذکر وقوفک خائفا   و الناس فی أمر عظیم
إما إلی دار الشقاوة   أوإلی العزّ المقیم
فاغنم حیاتک و اجتهد   وتب إلی الرب الرحیم

ترجمه: بنابراین راه پرهیزگاران را در پیش گیر، و نسبت به خداوند کریم گمان خیر داشته باش.

و بیاد آور آن هنگامی را که در حضور پروردگار، ترسان و لرزان قرار می‌گیری (در حالی که) مردم در بلاتکلیفی و بحران بزرگی بسر می‌برند.

شرایط آنها از دو حال خارج نیست، یا به سوی سرای بدبختیها و جهنم می‌روند، یا به عزت جاویدان در بهشت برده می‌شوند.

بنابراین لحظات زندگی خود را غنیمت بشمار و بکوش، و به پیشگاه پروردگار مهربان و بخشنده توبه کن.

راه رسیدن به بهشت

اما راه رسیدن به بهشت؛ همهٔ آن عبادات و اعمال صالحی که تو را به سوی خداوند نزدیک گردانند، راههای رسیدن به بهشت هستند. پروردگار توانا در قرآن مجید همهٔ عبادات و طاعاتی را که اگر با

اخلاص عمل شوند و پاداش آنها جنت است، بیان فرموده‌اند:

۱- ایمان و عمل صالح: خداوند متعال در سوره عصر بیان می‌فرماید که: انسان در خسارت و نقصان قرار دارد، مگر کسی که ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد، چنان که می‌فرماید: **﴿وَالْعَصْرِ ۝١ اِنَّ الْاِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝٢ إلاالَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الْصَالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالْصَبرِ ۝٣﴾** [سوره‌عصر:۳-۱]

ترجمه: سوگند به زمانه (که سرمایهٔ زندگی انسان، و فرصت تلاش او برای نیل به سعادت دو جهان است). انسانها همه زیان کارند؛ مگر کسانی که ایمان می‌آورند، و کارهای شایسته و بایسته می‌کنند، و همدیگر را به تمسک به حق (در عقیده و قول و عمل) سفارش می‌کنند، و یکدیگر را به شکیبائی (در تحمل سختیها و دشواریها و دردها و رنجهائی) توصیه می‌نمایند (که موجب رضای خدا می‌گردد)

و همچنین می‌فرماید: **﴿وَ بَشِّرِ الَّذِيَن آمَنَوا وَ عَمِلوا الْصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الأَنْهَارُ﴾**[بقره: ۲۵]

ترجمه: (ای پیامبر!) مژده بده به کسانی که ایمان آورده‌اند و کردار نیکو انجام داده‌اند. این که، ایشان را است باغهایی (بهشتی) که در زیر درختان آن رودها روان است.

و امثال این آیات در قرآن کریم فراوان است.

زیرا، ایمان، شناخت خدا و خوف و ترس و احترام به پروردگار توانا و پیروی از رسول خدا ﷺ را می‌طلبد، وعمل صالح، یعنی:انجام دادن آنچه الله تعالی امر نموده و دوری نمودن از انجام آنچه نهی فرموده، از

قبیل گناهان کبیره و فساد واعمال ناروا.

۲ـ نماز: خداوند متعال می فرماید: ﴿**انَّ الْصَلاةَ تَنْهیٰ عَنِ الْفَحْشَاء وَ الْمُنکَرِ**﴾[عنکبوت: ۴۵]

ترجمه: مسلما" نماز (انسان را) از گناهان بزرگ و از کارهای ناشایست باز می‌دارد.

بنابراین واضح شد که نماز، انسان را از گناه و منکرات که سبب محرومیت از جنت می‌گردد؛ باز می‌دارد. و همچنین، نماز محو و نابود کنندۀ خطا و گناه می‌باشد. چنان که رسول خدا ﷺ می فرماید: «**أرأیتم لوأن نهراً بباب أحدکم یغتسل منه کل یوم خمس مرات، هل یبقی من درنه شئ؟ قالوا: لا یبقی من درنه شئ. قال: (فذلک مثل الصلوات الخمس، یمحوالله بهن الخطایا**»[1]

ترجمه: به من بگوئید که هرگاه جویباری از آب، ازکنار در (منزل) یکی از شما بگذرد که از آن روزانه پنج مرتبه غسل کند، آیا از چرکهای بدن او چیزی باقی می‌ماند؟ گفتند: از چرکهایش چیزی باقی نمی‌ماند. فرمودند: «پس این مثال، نمازهای پنجگانه است، که خداوند بوسیله‌ی آن گناهان را از بین می‌برد».

و رسول اکرم ﷺ می فرماید: «**ما من امرئ مسلم تحضره صلاة مکتوبة فیحسن و ضؤها و خشوعها، و رکوعها، إلا کانت کفارة لما قبلها من الذنوب مالم تؤت کبیرة، وذلک الدهر کله**»[2]

ترجمه: (هیچ شخص مسلمانی نیست که هرگاه وقت نماز فرض او

۱- البخاری ۲/ ۹، و مسلم ۶۶۷ ۲- مسلم ۲۲۸

فرا می‌رسد، پس وضو و خشوع و رکوعش را خوب انجام می‌دهد، مگر این که کفاره‌ای برای گناهان قبلی‌اش می‌شود، تا زمانی که مرتکب گناه کبیره نشود، و نماز وی در طول زندگانی‌اش چنین می‌باشد.

پس برادر و خواهر گرامی! برای حفاظت از نماز خود همت کن، زیرا نماز نور چهره و نور چشم مؤمن و تعهد و پیمان وی با خدا و تفاوت میان مؤمن و کافر می‌باشد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «**إن بين الرجل و بين الشرک و الکفر ترک الصلاة**»[1] ترجمه: (همانا فاصله میان مرد و میان شرک و کفر، ترک نماز می‌باشد)

و می‌فرماید: «**العهد الذی بيننا و بينهم، الصلاة، فمن ترکها فقد کفر**»[2]

ترجمه: عهدی که میان ما و میان آنان می‌باشد، نماز است، کسی که آنرا ترک کرد، پس بتحقیق که کافر شده است)

۳ - ادای نوافل: بعد از ادای فرائض، انجام مستحبات سبب نزدیکی و تقرب به الله تعالی می‌گردد، و به تو برادر و خواهر گرامی‌ام، لباس ولایت را خواهد پوشاند، زیرا نوافل علامت محبت تو و اطاعت و اخلاص تو نسبت به اللّه تعالی می‌باشد.

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «**ما من عبد يصلی لله تعالی کل يوم اثنتی عشرة رکعة تطوعا" غير الفريضة إلا بنی الله له بيتا" فی الجنة - او- إلا**

۱- مسلم ۸۲

۲- الترمذی ۲۶۲۳ و قال حسن صحیح

بنی له بیت فی الجنة»(۱)

ترجمه: پاداشی بهتر از این برای هیچ بندهای که روزانه دوازده رکعت نماز نفل، غیر از فرض بخواند نیست، مگر این که خداوند خانهای زیبا برای وی در بهشت بنا خواهد کرد، یا مگر این که خانهای در جنت برای او ساخته خواهد شد.

فدونک فاصنع ما تحب فإنما غداً تحصل لزرع الذی انت زارع

پس آنچه از اعمال دوست داری انجام بده * زیرا آنچه امروز می کاری فردا درو خواهی کرد

۴ـ نیکی باوالدین: از اعمالی که سبب ورود به بهشت میگردد: نیکی با والدین است، رسول خدا ﷺ میفرماید: «**رغم أنف، ثم رغم أنف، ثم رغم أنف من أدرک أبویه عند الکبرأو أحدهما أوکلیهما، فلم یدخل الجنة**»(۲)

ترجمه: بینی اش خاکآلود باد، سپس بینیاش خاک آلود باد، سپس بینیاش خاک آلود باد، کسی که پدر و مادرش را، یا یکی از آن دو را، یا هر دو را در پیری ببیند، و با خدمت کردن به آنان داخل جنت نشود.

پس خواننده گرامی! برای نیکی به والدین حریص باش و آنچه دستور میدهند، اطاعت نما، تا وقتی که دستورشان موجب نافرمانی الله تعالی نگردد، در این دنیا با آنان به نیکی رفتار کن، خداوند با بخشش و فضل و جنتش، با تو به خوبی رفتار خواهد نمود، بدان که نافرمانی از والدین، از بزرگترین گناهان میباشد، زیرا: خداوند متعال،

۱- مسلم ۷۲۸

۲- مسلم ۲۵۵۱

اطاعت آنها را با توحید و برحذر داشتن و منع از شرک به خودش، یکجا ذکر فرموده: ﴿وَ اعْبُدُوااللَّهَ وَ لا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئا" وَ بِالْوالِدَيْنِ إِحْسَاناً﴾[نساء: ۳۶]

ترجمه: (تنها) خدا را عبادت کنید و (بس. و هیچ کس و) هیچ چیزی را شریک او قرار ندهید و به پدر و مادر خود نیکی کنید.

برادر و خواهرم! بدان که توبه، بجهت انجام دادن نیکی ها و عبادات می‌باشد، و آن منزلتی است که انسانهای صالح در سفر این دنیا از آن جدا نخواهند شد، بلکه انبیاء و رسولان نیز همواره توبه می‌نمودند. زیرا خداوند متعال در هر وقت و زمانی به توبه امر می‌فرماید و فلاح و رستگاری را در گرو آن قرار داده است.

چون همهٔ فرزندان آدم خطاکارند. خداوند متعال می‌فرماید: ﴿وَ تَوُبُوا إِلَى اللّهِ جَمِيعا" اَيُّهَا الْمُؤمِنُونَ لَعَلَكُمْ تُفْلِحُونَ﴾[نور: ۳۱]

ترجمه: ای مومنان! همگی به سوی خدا برگردید (و از مخالفتهائی که در برابر خدا داشته اید توبه کنید) تا رستگار شوید.

پس بیاندیش که خداوند، چگونه توبه‌کننده‌گان را نخست به ایمان موصوف نمود، بعد آنها را به توبه دعوت کرد، تا هر مسلمانی این رابداند که توبه برای انسان در سایر راههایی که بخاطر الله می‌پیماید، لازم می‌باشد.

و همواره بیاد داشته باش که، بهشت با کارهای سخت و جهنم با شهوت و خواهشهای نفسانی پوشانده شده است، و اگر چنین نباشد، آزمایش بندگان چگونه صورت می‌گیرد و فرق بین صابر و مجرم و مطیع و فرمانبردار و عاصی و نافرمان چگونه شناخته می‌شود؟

رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «**لما خلق الله الجنة أرسل جبريل إلى الجنة فقال: انظر إليها، و الى ما أعددت لأهلها فيها، قال: فجاءها و نظر اليها و إلى ما أعداللّه لأهلها فيها. قال: فرجع اليه و قال: و عزتک لا يسمع بها أحد إلا دخلها. قال: فرجع إليها فإذا هی قد حفت بالمکاره فرجع اليه فقال، و عزتک لقد خفت أن لا يدخلها أحد**».(۱)

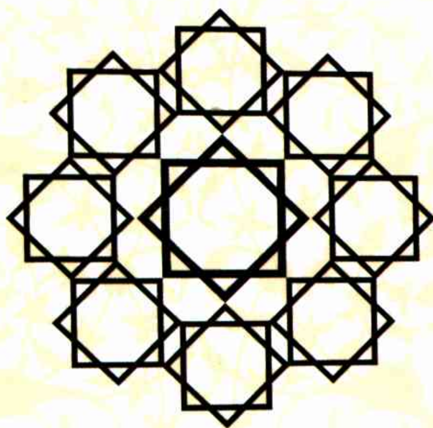
ترجمه: «وقتی خداوند بهشت را آفرید، جبرئیل را به بهشت فرستاد و فرمود: به جنت و آنچه خداوند برای اهل جنت آماده کرده بود نگاه کند، بعد نزد خداوند برگشت و گفت: قسم به ذاتت! کسی در مورد آن چیزی نمی‌شنود، مگر این که داخل آن بشود، رسول خدا ﷺ فرمود: پس دوباره به جنت برگشت، آنگاه دید که آن با کارهای دشوار و سخت پوشیده شده است، پس بسوی خداوند برگشت و گفت، قسم به ذاتت! ترسیدم که کسی داخل آن نرود»

اللهم إنّا نسألک الجنة و ما قرب إليها من قول أو عمل و صلى اللّه و سلم على نبينا محمد و على آله و صحبه اجمعين.

خداوندا! از درگاه تو بهشت و آنچه از گفتار و کردار خوب که ما را به جنت نزدیک می‌کند، مسئلت داریم. و درود و سلام بر پیامبر ما محمد ﷺ و آل و اصحاب گرامی‌اش.

۱- رواه الترمذی (۲۵۶۰) و قال حسن صحيح و رواه احمد ۳۳۲/۲. و حسن اسناده الآلبانی فی تخريج مشکاة المصابيح. حديث رقم (۵۶۹۶).

شابک ۵-۸۴-۷۷۰۱-۹۶۴
ISBN964-7701-84-5